Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 210 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИСТОПАДА, 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER, 1, 1984 №210 VOL. XC.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД — ТИ ПЕРЕД НАМИ СТОЇШ, ЯК СВІТОЧ, ТИ ПЕРЕД НАМИ ҐОРИШ І СВІТИШ!

Відбудуться відзначення роковин смерти полк. А. Мельника

Ню Йорк. (ПС ІСНО). — В цьому році 1-го листопада припадають 20-ті роковини смерти другого голови Проводу Українських Націоналістів (ПУН) сл. п. полк. Андрія Мельника.

Центральні відзначення роковин смерти наслідника полк. Євгена Коновальця відбудуться в суботу 3-го листопада ц.р. в Люксембурзі й Альґранжі.

В Люксембурзі, де похований полк. А. Мельник, о год. 10-ій рано в місцевій церкві Бонневеґер буде відправлена Служба Божа, під час якої співатиме хор „Україна" з Франції. Після Служби Божої на цвинтарі Люксембурґ-Бонневуа буде відправлена Соборна Панахида. Промовлятиме голова ПУН Микола Плавюк. В дальшій програмі передбачений для всіх учасників спільний обід, що відбудеться в міській залі Нефшеф-Альґранж.

Безпосередньо після цього відбудеться студійна конференція, присвячена пам'яті полк. А. Мельника. Доповіді виголосять: М. Плавюк, д-р Володимир Маруняк, інж. Василь Михальчук, інж Борис Суховерський і Віра Смерека. Конференцією, яка відбудеться в залі філії УНЄ — Альґранж, керуватиме голова СКР ІСНО Павло Дорожинський.

Ввечорі цього самого дня, в міській залі, відбудеться Академія, в програмі якої буде: відкриття — П. Дорожинський, святочна доповідь — д-р В. Маруняк, оперна співачка — Уляна Чайківська з Парижу, рецитаторка — Наталя Наталенко- Маруняк з Мюнхену, хор „Дніпро" з Англії і хор „Україна".

У Мюнхені помер д-р Б. Левицький

Мюнхен, Німеччина: — Вночі з 26-го на 27-го жовтня 1984 року помер після довгої недуги св. п. д-р Борис Левицький, професор Українського Вільного Університету, визначний науковець-дослідник і совєтознавець, праці якого про Совєтський Союз і долю в ньому України опубліковано багатьма мовами. Крім наукової праці д-р Б. Левицький цікавився також міжнародною і українською політикою, був членом Центрального Комітету Української Революційно-Демократичної Партії (УРДП) та відіграв визначну ролю в ідеологічному започаткуванні українського демократичного руху.

Св. п. Б. Левицький народився в 1915 році у Відні, Австрія, свого часу був відомим студентським діячем (1930), головним редактором газети „Нове Село" у Львові, журналістом і публіцистом, членом основником УРДП, співредактором її органу „Вперед" в Мюнхені, референтом Соціял-демократичної німецької партії для справ СССР, науковим співробітником Дослідного інституту Східньої Европи, автором брошур і книжок з підсовєтською проблематикою, співробітником багатьох українських газет, дописувачем до польського журналу „Культура" в Парижі. Останньо появилася його студійна праця в англійській мові п.з. „Політікс енд сосаєті ін совєт Юкрейн". Раніше появилися його праці „Україна після Другої світової війни", „Від червоного терору до соціялістичної спільноти" та багато інших.

В АМЕРИЦІ

ФЕДЕРАЛЬНА АҐЕНЦІЯ охорони довкілля ствержує, що правдоподібно водопади Ніяґари мають у своїх водах отруйні відпадки, які доходять там із поблизьких фабрик ДюПонт і Сікос. Якщо це відповідає правді, то це загрожує здоров'ю, людей, які живуть біля водопадів.

ТРИТИЖНЕВА ДІВЧИНКА з Каліфорнії, на якій переведено вперше експериментальну операцію серця, вкладаючи її серце мавпи-павіяна, почувається добре та третього дня після цієї складної операції вона вже не була на критичній листі. Любителі звірят протестують публічно проти вжиття серця здорової звірини для експериментального рятування людського життя. „Бейбі Фей", як називають немовлятко, мало однак від народження таке погане серце, що без його заміни дитя було б померло.

РОБІТНИКИ АВТОМОБІЛЬНИХ фабрик Дженерал Моторс в Канаді, які страйкували, підписали нову умову на три роки, в якій узгляднено їхні домагання. Також повернулися до праці робітники в ЗСА, які через страйк в Канаді не мали праці у фабриках Дженерал Моторс.

ПРАКТИКА ЗВІЛЬНЮВАННЯ нешкідливих умово хворих із спеціяльних закладів і залишення їх на волі показалася невдалою тому, що багато з них стали великим обтяженням та небезпекою для оточення. Натиск на звіленення їх із спеціяльних закладів прийшов з урядових кіл, які сподівалися тим заощадити велику кількість грошей.

ПОЛІЦІЯ УВАЖАЄ, ЩО ОСТАННЮ хвилю таємничих убивств серед членів різних „ґенґів" треба пов'язати з „війною", яка іде поміж злочинним світом за опанування торгівлі наркотиками.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДОМОГО в Ню Йорку Гантер коледжу д-р Донна Шаляля заявила публічно у своїй промові з приводу одержання медалі університету Сиракюз, що шкільна система в Ню Йорку потребує великих змін, інакше вона зовсім заведе. Прикладом того на її думку є факт, що 42 відсотки дітей, покидають школу у різному віці.

МІСТО НЮ ЙОРК ВИДАЛО тепер 12,3 мільйона долярів на те, щоб зменшити кількість учнів у першій клясі до 25, у всіх публічних школах. Досі цей експеримент не увінчався успіхом, бо лише переведено його в кількох шкільних округах.

В сьогоднішньому числі „Свободи" з датою 1-го листопада 1984 року, сторінки 3 і 4 є присвячені 40-річчю відходу у Вічність Слуги Божого Митрополита Андрея. Опрацювала ці сторінки ред. Ольга Кузьмович. — Ред.

Богдан Ігор Антонович

ЗАПОВІТ ЛИСТОПАДУ

Не закопати до могил
цього, що творче та живе,
ні Чорний Янгол — лопотом зловісних крил
струни душі не перерве.

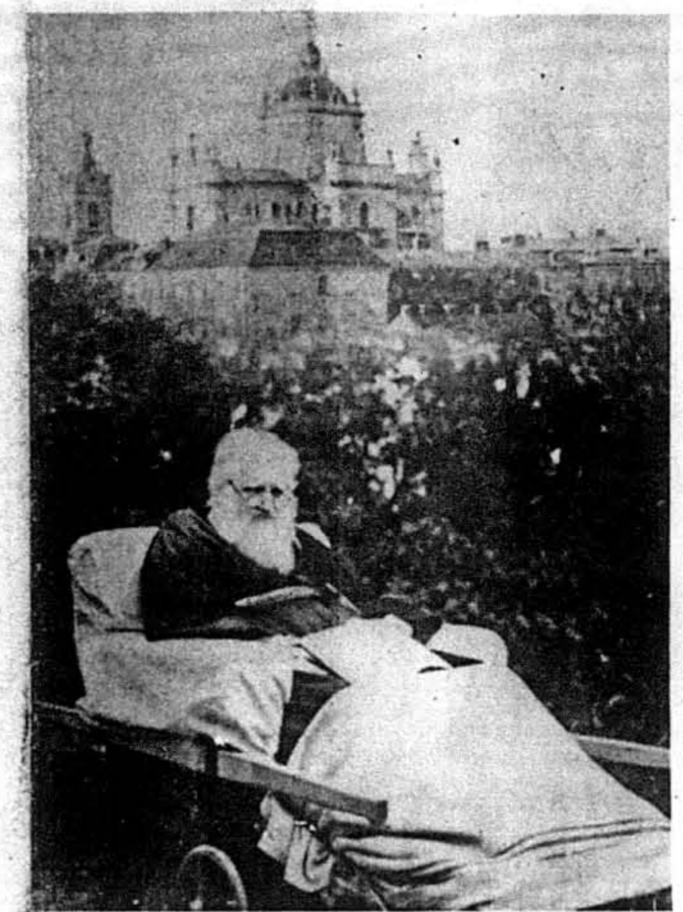
Вже сльози й арфи непотрібні,
ні плач за днями, що розбилися об скелю.
Не вішайте на стелю
прикрас жалоби чорносрібних.

Вже не придавить камінь часу
стихійних мрій, що виросли з землі,
хоча б гірку отрути чашу
подали руки злі.

Ще зацвітуть лани просторії,
забудемо, що пережили.
Ще вирівняє Бог могили
колесами історії.

Не загнуздати вже живла,
не вижере пісок очей,
бо є найвища Влада Влад,
що присуд ізрече.

Не випалить сердець посуха
та не заморочить сном юрби.
Не закопати у гроби
живого духа.

Митрополит Андрей Шептицький на тлі Собору св. Юра у Львові.

„МОЛІМСЯ ЗА ВИСВЯЧЕННЯ СЛУГИ БОЖОГО АНДРЕЯ"

СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ ІЄРАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПОМІСНОЇ ЦЕРКВИ

Всечесним духовним отцям, преподобним ченцям і черницям і вірним
Мир і Благословення!

„Праведник як фінік процвіте,
і як кедр на Ливані виросте."
(Пс. 92,14)

Першого листопада 1944 року відійшов у вічність на 79-му році життя один із найвизначніших синів українського народу, Архипастир і Глава Української Католицької Церкви, невтомний Апостол святого з'єдинення Церков, справжній Слуга Божий прикрашений діядемою праведности і геройськими чеснотами, Митрополит Андрей Роман Шептицький. Сорок три роки держав він у своїх руках керму корабля Української Католицької Церкви в Західній Україні зі своїм глибоким умом і благородним серцем. Відійшов він до Господа по вічну нагороду, залишивши „своєю смертю... приклад відваги та пам'ятку чесноти" (2 Мак. 6,31).

Останні слова цього Слуги Божого були: „Не почуєте більше мого голосу аж до страшного суду". Та хоч минає сорок років від дня його блаженнішої смерти в Господі, все таки його архипастирський голос не перестає промовляти до вірних синів і дочок нашого народу, не перестає заохочувати нас до вірности Христові, Його Церкві та Батьківщині, бо це могутній голос Богом даного нам пророка двадцятого сторіччя. „Праведні повіки будуть жити, і в Господі їхня нагорода", — каже Святий Дух (Муд. 5,15).

Тому саме ми, Владики Української Католицької Помісної Церкви, в сорокову річницю переходу у вічність незабутнього Первоієрарха Андрея бажаємо пригадати вам його євангельську праведність і заохотити вас до щирих й усильних молитов за проголошення його святим Вселенської Церкви.

Святі — то особи, що своїм життям, молитвою, жертвою, посвятою і любов'ю уподібнились до нашого Господа так, що могли б сказати зі св. Павлом: „вже не жию я, а живе в мені Христос". Угодники Божі відтворюють у своїх душах образ Божественного Спасителя, стають немов другими Христами.

Декотрі святі змалку відчували замилування до боговгодного життя, як це бачимо також у Слуги Божого Андрея, а в цьому велика заслуга побожної його матері Софії, яка вщеплювала в душу малого Романа (бо таке було хресне ім'я Андрея Шептицького) любов до Бога. Коли було йому п'ять років, Роман прослезився, слухаючи оповідання своєї матері про терпіння і смерть Ісуса Христа. На восьмому році життя він відмовився їсти солодощі, а на запитання матері, чому він це робить, Роман відповів: „щоб покутувати за свої гріхи". Святий Дух і Божа благодать могутньо діяла в його палкій души, а він слухняно і великодушно відповідав на цей надприродний поклик Божий. Він гірко розжалобився, коли його брати приступили до Святого Причастя, а він через дитячий вік не міг ще прийняти Євхаристійного Христа.

(Закінчення на стор. 5)

Енциклопедія літератури включає гасла про українців

Філядельфія. — При кінці минулого літа вийшов друком останній том чотиритомової енциклопедії літератури XX століття, що її видало американське видавництво Фредерік Унґаар у Ню Йорку. Ця енциклопедія має поверх 1,700 гасел присвячених сучасним літературам усіх народів світу, між ними теж й українським. Згідно з оцінкою американської критики, є це під цю пору найкраще джерело для студій сучасної літератури, яким може користуватися не тільки спеціяліст-науковець, але й студент та любитель літератури взагалі.

При цьому виданні служив дорадником для російської та української літератур професор університету Ля Салл Леонід Рудницький, який є теж автором 11-ох гасел і співавтором (з Григором Лужницьким) огляду „Сербська література"

Для українців згадана енциклопедія має подвійну вартість: у ній поміщено не тільки обширний огляд української літератури XX століття, який включає літературу на Україні і на еміґрації, але теж поодинокі статті про визначних поетів-письменників і драматургів сучасної доби, як наприклад Володимир Винниченко, Іван Драч, Олесь Гончар (авторства Томи Бирда), Іван Франко, Максим Рильський, Василь Стефаник і Леся Українка. Іншим визначним літературним постаттям присвячено (як це зроблено у випадку М. Коцюбинського) окремі уступи в огляді української літератури. В усіх гаслах подано не тільки біобібліографічні дані про згаданих поетів-письменників та аналізу їхньої творчости, але теж звернено окрему увагу на переклади їхніх творів на англійську мову й подано бібліографію про їхню творчість західніми мовами.

Завдяки праці проф. Л. Рудницького українська література завоювала собі нову та поважну позицію в англомовному світі.

Чотиритомове видання „Encyclopedia of World Literature in the 20th Century" буде приміщене у всіх кращих бібліотеках ЗСА, Канади, Австралії та Англії і воно причиниться до поширення знання про українську літературу в науковому світі.

ЗНАЙДЕНО ТІЛО ПОЛЬСЬКОГО СВЯЩЕНИКА

Варшава. — Тіло польського священика Єжи Попелюшка, одного з найбільших прихильників забороненої у Польщі робітничої спілки „Солідарність", знайдено в резервуарі у вівторок, 30-го жовтня. Сталося це на 11-ий день після того, як його схопили троє старшин з тайної польської поліції.

Провідник „Солідарности" Лєх Валенса негайно зареаґував на цю подію, заявивши, що „сталося найгірше", проте він закликав населення зберігати спокій. Західні дипломати передбачають, що вбивство о. Попелюшка, в чому признався один із старшин секретної поліції, потрясе країною і може викликати в ній заворушення серед населення. Після передачі у вівторок ввечорі по телевізії повідомлення про замордування 37-літнього священика, покищо не було звідомлень про заворушення.

З урядових польських кіл повідомляють, що схоплення і вбивство Єжи Попелюшка може бути частиною широкої конспірації з метою дискридитувати уряд Войцєха Ярузельського.

У ЛМКЛЮБІ ДОПОВІДАТИМЕ ПРОФ. Ю. ОРАНСЬКИЙ

Ню йорк. — Із Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в п'ятницю, 2-го листопада ц.р., в годині 7:30 вечора, в приміщенні ЛМКлюбу, при 136 Друга авеню, проф. Юрій Оранський виголосить доповідь на тему: „У 10-річчя смерти Василя Овчаренка, автора опери „Лис Микита".

Доповідь буде ілюстрована прозірками, стереозаписами, рецитаціями, і коментарями про життя і творчість композитора.

МАРАТОНСЬКИЙ БІГ, ЩО відбувся в неділю, 28-го жовтня ц.р., вулицями Ню Йорку є предметом розгляду спортовців і лікарів з приводу того, що один із учасників помер в часі бігу на серцеву атаку, а велике число бігунів опинилося в лікарнях з приводу вичерпання, яке викликала висока температура того дня та висока вологість.

В ІНДІЇ ВБИТО І. ҐАНДІ

Індіра Ганді

Ню Делі, Індія. — Індійське пресове агентство повідомило, що невідомі три атентатчики, як здогадуються індійці з релігійної секти сікхів, виконали атентан на прем'єр-міністра індійського уряду Індіру Ґанді, яка, як повідомляють закордонні кореспонеденти, померла в дорозі до шпиталю. Терористи вистрілили в сторону Ґанді вісім пострілів і, як спочатку виглядало, тяжко поранили популярну в Індії і в цілому світі жінку-політика, яка змагала до модернізації й індустріялізації та зміцнення оборони Індії.

Індійські джерела кажуть, що у перестрілці загинули ще інші дві особи, один охоронець і два атентатчики, а одного запідозреного у вбивстві 66-річної прем'єр-міністра заарештовано на місці випадку. Атентат був виконаний під час, коли І. Ґанді переходила із свого помешкання до бюра у прилягаючому будинку, очевидно під охороною поліції. Не дійшовши до дверей сусіднього будинку, вона впала біля дверей простілена, як вже було сказано, кількома кулями.

Прем'єр-міністер І. Ганді була одинокою дитиною відомого індійського політика Джавагарляля Неру, який був першим прем'єр-міністром Індії, як його країна отримала самостійність від Великобританії в 1948 році. Її батько помер в 1964 році, а два роки пізніше парлямент Індії затвердив її на голову уряду, до речі в дуже трудних політичних й економічних обставинах, які Індія переживала кількома періодами у перших десятиріччях своєї незалежности. В 1977 році І. Ґанді програла вибори, але її партія знову прийшла до влади в 1980 році.

В цьому році індійський уряд, а тим самим прем'єр-міністер І. Ґанді, переживала особливі труднощі у зв'язку із заворушенням сікхів, а вона сама була сильно критикована ліберальною пресою Індії й інших країн світу за її жорстоку розправу з сікхами. У вівторок, 30-го жовтня І. Ґанді повернулася з довшої передвиборчої подорожі до Ню Делі.

Після того, як речник індійського уряду офіційно повідомив пресу й індійський нарід про смерть І. Ґанді, усі прапори в країні були спущені до половини машт, а уряд зібрався на поспішну сесію. До Ню Делі повернувся також син Індіри Раджів з його поїздки до Бенгалю. Передбачують, що він стане наслідником І. Ґанді.

У СВІТІ

КРАЇНИ ОПЕК—У, ПРОДУЦЕНТІВ і експортерів нафти, проголосували більшістю голосів плян, який передбачає зниження продукції цього важливого сирівця на 1,5 мільйона бочілок денно з дотеперішних 16 мільйонів бочілок. Метою зменшення продукції нафти є устабілізування захитаних цін на нафтові продукти. 13 членів ОПЕК-у, не зуміли однак дійти до порозуміння, як розділити поміж членськими державами зменшення продукції. Економічні спостерігачі скептично оцінюють можливості зниження, бо, як показала дотеперішня практика, не всі держави досі дотримувались постанов. Наприклад, Великобританія, Альжир, Норвегія, Венесуеля та інші зменшили ціни на нафту без попереднього порозуміння з усіма продуцентами.

УРЯД ЧІЛЕ ВИРІШИВ тимчасово ізолювати, чи радше вислати в екзиль поза місце проживання, 140 антиурядових активістів, які систематично влаштовують демонстрації і спричинюють заколоти в країні. Президент Чіле Авґусто Піночет заявив, що ці конечні міри були прийняті за згодою уряду. Після заспокоєння усі тимчасово інтерновані лідери демонстрацій будуть звільнені з-під поліційного нагляду, якщо їм не буде доказано порушення державних законів. Такі скрайні міри були прийняті після цього, як принаймні у 12-ох містах Чіле почали вибухати бомби, які нищили не тільки будинки, але також телефонічні і електричні лінії і перешкоджали у мирній праці громадян.

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ Госні Мубарак вийде з новою мирною ініціятивою на Близькому Сході, але, як кажуть політичні спостерігачі, не скоріше, як після американських президентських виборів, щоб тим самим не перешкоджати виборам і не впливати на їхній хід. Після розмови з французьким президентом Франсуа Міттераном, єгипетський президент заявив кореспондентам, що европейські держави будуть включені в його нову мирну ініціятиву. Тепер Г. Мубарак полетів на відвідини до Франції і Західньої Німеччини на розмови з тамошніми урядами.

В ЕТІОПІЇ, КОЛИШНІЙ Абісінії, почалася справжня катастрофа вимирання населення у зв'язку з довготривалою посухою і недостачею харчів і ліків. Деякі американські політики, як, наприклад, колишній претендент на президента від Демократичної партії неґритянський проповідник Джессі Джексон, обвинувачує в цій катастрофі теперішню Адміністрацію президента Роналда Реґена, але ані словом не згадує про Совєтський Союз, який перетворив цю країну на свого сателіта в Африці. З Етіопії інформують, що там вмитає кожного дня приблизно 100 осіб.

МІЖ ПРЕДСТАВНИКАМИ З'єднаних Стейтів Америки і Китайської Народної Республіки відбулись у понеділок, 29-го жовтня ц.р., офіційні розмови. Одною з важливих справ під час розмов була справа дозволу Пекіну для причалювання американських військових кораблів і поповнення пальним у портах Китаю. Такий дозвіл, кажуть речники Пентаґону, був би дуже корисний для сьомої фльоти і ЗСА заощадили б чимало грошей, що їх витрачають тепер на забезпечення сьомої фльоти. Китайські представники, переважно старшини армії, позитивно поставились до американських пропозицій, але жадна сторона не оголосила комунікату в цій справі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
P O Box 346 Jersey City, N.J 07303

Перший Листопад — радісні роковини

Коли 1-го листопада 1918 року українські мешканці Львова вийшли вранці на вулиці й побачили жовто-блакитний прапор на ратуші міста — то це була радісна для них несподіванка. Це була несподіванка навіть для верхівки українського громадянства, бо було відомо, що існували дві течії: чекати на повідомлення з Відня і до останньої хвилини „триматися австрійської клямки" і перевести переворот без уваги на становище австрійського уряду та його намісництва у Львові, коли розліталася австро-угорська монархія. Проте радість тривала коротко, бо буквально того самого дня польські снайпери почали острілювати наспіх зорганізовану українську військову охорону. Почалися бої за Львів і вночі з 21-го на 22-ге листопада українські війська залишили Львів.

Розпочався 10-місячний період облоги Львова і розпочалася кривава польсько-українська війна. 26-го червня 1919 року Найвища Рада уповноважила Польщу зайняти військом цілу Східню Галичину по Збруч. 16-18-го липня 1919 року переведено відворот наспіх зорганізованої Української Галицької Армії за Збруч. Гасло „через Київ до Львова" врятувало мораль війська і цілого народу. Це був шпиль воєнного успіху, коли 31-го серпня 1919 року з'єднані війська обох частин від віків поділеної України здобули Київ. Але дальший хід війни скінчився повною невдачею.

Ми програли українську визвольну війну-революцію, бо „встоятись не було сили", але не програли дальших змагань за ні від кого незалежну українську державність. Створилася леґенда української збройної сили, яка сягає ще до 1914 року, до постання першої новітньої української військової формації — славетних Українських Січових Стрільців.

Календарний 1-ий Листопад припадає цього року на четвер. Тому щойно 5-го листопада, в найближчу неділю, будуть по всіх церквах українського поселення у діяспорі відправляти панахиду за поляглих у війні, що її започаткував 1-ий Листопад 1918 року. Але це не буде панахида за Україну. Першого Листопада не було б, як би не було 22-го січня 1918 року. Це соборне свято всіх українців і це свято веселе, а не сумне, бо ідея українського державного самовизначення жива і безсмертна.

Велетень на Святоюрській горі

Митрополит Андрей Шептицький не був одинокою великою постаттю в історії Української Церкви. Але був одним із найбільших, найвидатніших. І між двома світовими війнами та в цьому нашому XX сторіччі, яке добігає до кінця, було багато світлих українських постатей, чоловіків і жінок. Але коли спитати: хто був найбільшою індивідуальністю в українському народі за нашої пам'яті від кінця минулого сторіччя по нинішній день, то — здається — всі без надуми скажуть: Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький.

Це був велетень духа, якому серед сучасних йому українських людей не було рівного і супроти якого піґмеями є українські люди, які покинули Україну, щоби не бути під ворожим правлінням, та поселилися у різних чужомовних країнах світу. Життя і діяльність Кир Андрея по нинішній день ще остаточно докладно і без решти недосліджені. Багатогранна постать, аристократ духа, духовник, що мріяв про з'єднання роз'єднаної української Християнської Церкви і діяв у тому напрямку, але не міг здійснити тієї ідеї, коли українські землі були під чужинецьким правлінням, — людина, для якої Церква і народ було одно. Він увійшов до історії не тільки Української Церкви, але й історії цілої України, бо він цікавився активно життям українського народу на всіх окупованих ворогами землях. Царський в'язень — його тріюмфально вітали, коли після революції 1917 року в Росії вертався почерез Київ до Львова, — протестував проти безглуздої польської політики національної асиміляції, яка не цуралася руйнувати православні церкви на Холмщині й Волині, їздив до Варшави з протестом проти варшавської військово-поліційної акції в 1930 році, відомої під цинічною назвою „пацифікації", співпрацював тісно з українським цивільним політичним проводом за Польщі й одночасно старався використати бідні можливості, що їх давав існуючий польсько-ватиканський конкордат для добра Української Церкви. А за німецької окупації протестував проти винищування жидів.

Одним з його останніх діл було таємне висвячення на свого наступника ректора Духовної Академії о. митрата Йосифа Сліпого, який став гідним його наступником на митрополичому престолі та якого українські католики визнали за Патріярха. У завіщанні Патріярха сказано, щоб — коли можна буде — перевезти його тіло до Львова й похоронити біля домовини Кир Андрея. Собор св. Юра у Львові стане колись Меккою для українських прочан.

о. Методій Кушко, ЧНІ

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ПОКЛОНІ ВЕЛИКОМУ МИТРОПОЛИТОВІ

Від кількох місяців українська преса у вільному світі подає вичерпні відомості про приготування до врочистостей відзначення 40-ліття смерти Великого Митрополита і Слуги Божого Андрея Шептицького.

Чотири Епархії у ЗСА ведуть приготування до великих врочистих святкувань, а з ними й парафії, включно з парафією св. І. Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., що в ній святкування відбудуться уже 4-го листопада ц.р.

Провидіння Боже прихилилося до бажання батька Митрополита, що: „коли матиму багато синів, я бажавби бачити одного з них католицьким священником східнього обряду. Я хотівби, щоб цей мій син став єпископом і зреформував українське духовенство". Дружина його, графиня Софія, натомість, відповіла: А я заборонила б йому стати священиком, коли б не знала, що він є готовий бути духовником, прямо, щоб впевнитися, що він є підо впливом надії, що одного дня він дійде до такої почести".

Перший промінь надії, що передчуття графа Івана Шептицького сповниться, було видним у молодих роках майбутнього Митрополита, в його заяві: „Коли буду священиком, то тільки в східньому обряді". Так воно і сталося. Року Божого 1888 молодий Роман, з титулом доктора прав, вступає в Добромилі до манастиря ЧСВВ., а 1892 року єпископ Юліян Пелеш рукополагає його на священика, і з того часу починається для молодого священика шлях, повний перешкод-хрестів, від своїх та чужих.

Треба було бути дуже сильною і витривалою людиною, щоб могти побороти цей велетенський навал праці, що її наш Владика мусів виконати, а рівночасно, щоб відвернути від себе всі спрямовані на нього „стріли лукавого". Тяжко сьогодні повірити, щоб одна людина могла так успішно працювати серед найбільш складних обставин у своїй архиєпархії, а одночасно бути „в дорозі", подорожуючи по різних країнах Европи, щоб не тільки ширити правду про нашу Церкву й наш народ, але також віддати свої сили великій ідеї з'єдинення.

Знаючи, що велике число вірних Церкви перебуває за океаном, Митрополит не обмежує своєї діяльности лише до европейських країн, але задумує відвідати Америку.

Вірні в Америці жили в невідрадних обставинах, потребували духової опіки. Тимпаче, що серед наших еміґрантів в Америці закралася бациля незгоди, пильно поширювана та плекана ворожими чинниками, і такі відвідини наших вірних Митрополитом були пекучою потребою.

Нагода приїзду на вільну землю Вашінґтона трапилась в 1910 році, коли в Монтреалі відбувався Евхаристійний Конґрес. Приїзд нашого Митрополита до Америки не був на руку „партії соціялістів", яка видумувала найрізнородніші наклепи на Митрополита, публікуючи їх в газетах.

Одначе численна українська громада Америки привітала свого Митрополита щиро, сердечно, з ентузіязмом, бо вірила, що в особі Митрополита Андрея бачить свого дійсного духовного Батька, свого добродія, опікуна і великого та вірного сина України. Сподівання американських українців сповнилися невдовзі, бо Церква наша, за старанням Митрополита Андрея, одержала свого єпископа Кир Сотера Ортинського. З того часу починається ріст нашої Церкви в Америці та Канаді, що за 74 роки видав щедрі плоди. Чотири епархії з митрополією в Америці, та п'ять у Канаді з митрополією у Вінніпеґу, епархії по всіх усюдах вільного світу з своїми єпископами, це щедрий плід старань Великого Митрополита і Слуги Божого, Андрея.

Андрій Хцюк в листі до редакції паризької „Культури" ділиться таким спогадом із Підлютого, де він убраний у гарцерський мундур, мав змогу бачити Владику, який поглянув на нього „зо здивуванням своїми проникливими очима, усміхнувся і зробив в повітрі знак святого хреста. Вже тоді я подумав собі, що такі очі мусять мати святі. Якщо б канонізація Шептицького стала фактом, він став би посередником польсько-українського наближення".

Слуга Божий Андрей, як принц Католицької Церкви, був опонентом нацистського неопоганства й расизму і як українець, він був розчарований гітлерівською Німеччиною з самого першого моменту окупації. І якраз тому він „під кінець своєї духовної кар'єри мусів стати віч-у-віч з найсерйознішою небезпекою для себе самого і своєї З'єднаної Церкви, того бастіону католицизму в Східній Европі. На щастя, Архиєпископ Шептицький вже не жив, щоби бачити, як комуністи, як тільки їхні армії вступили в Галичину, поступали в ліквідації З'єднаної Церкви в тому самому році, в якому вона святкувала свою річницю". Так пише Волтер Коляж.

Вістка про смерть Митрополита Шептицького скоро рознеслася по всьому світі. Майже всі головні часописи, в різних мовах, помістили повідомлення про трагічну для нашої Церкви подію.

Доналд Аттвотер писав, що: „смерть Митрополита означає кінець однієї епохи в релігійній історії галицьких українців, епохи, що почалася з'єднанням у Бересті Литовському в 1595 році, мучеництвом св. священомученика Йосафата Кунцевича в 1623 році, вона замикається ще одним мучеником і ще іншим".

Свого улюбленця Провидіння поставило на дуже тернистий шлях. Праця на тому тернистому шляхові допомогла вийти йому високо, не тільки понад свою паству, але також стати в ряді найбільших провідників, яких Католицька Церква мала на протязі своєї двотисячлітньої історії. Тому хоч тепер ми повинні докласти всіх зусиль, щоб поставити велике ім'я велетня зі Святоюрської Гори, на належне йому місце в ряді святих нашої Церкви.

Це напевно допоможе нам іти певним кроком у наше майбутнє з його „духа печаттю" і тим успішніше працювати для добра нашого народу й нашої Церкви.

Із цією ж девізою у 40-ліття смерти Великого Митрополита, Слуги Божого, Андрея Шептицького проводімо наші врочисті святкування.

Д-р Юрій Кульчицький

НЕ ГАЛАСУЙМО, А ГОЛОСУЙМО

Настав найвищий час українцям включитись в політичне життя Америки. Це потрібне тому, що без нашої участи ніхто з нами не буде рахуватися. Досі ми могли розраховувати на неукраїнських конґресменів, сенаторів та інших політиків, тому що вони не знали нашої дійсної сили. Компютори та нові методи незадовго дозволять нашим політичним приятелям довідатися про нашу дійсну політичну чи „голосуючу" силу. Наш голос — це їхня заплата за допомогу. Компютори докажуть їм, що ми голосні, але дійсної сили політичної сили не маємо.

Цього року вперше республіканці, не звертаючи уваги чи особа голосує чи ні, чи вона республіканець чи ні, приготовили картку реєстрації, на якій особа повинна заявити свою національність та свою готовість їм допомагати. Ці карточки, коли Реґен виграє, дадуть республіканцям ближчі дані про нас та допоможуть їм аналізувати, а згодом і брати до уваги чи і нам у якийсь спосіб не допомогти. Наприклад, якщо б, в Огайо Реґен виграв двома тисячами голосів, а там зареєструвалися 3,000 українців, які йому погодились допомагати, то Президент тоді зобов'язаний українцям відплатитися. (Форма реєстраційної картки була поміщена в „Свободі").

Що іншим народам залежить витворити собі сильну політичну опінію свідчить факт, що одна пуерторіканка сама зібрала 1,500 таких форм. Якщо у них є більше таких ентузіястів, їхня політична доля запевнена.

Не можна обійти байдужістю факт, що наша нова еміґрація" є в Америці понад тридцять років. Деяка частина тих „нових еміґрантів" ще й досі не стала горожанами. Явище це не тяжко пояснити. Стати американським горожанином — це не зрада України. За Польщі українці голосували у польських виборах. Правда, польські вибори були варті бойкоту, але тут в Америці немає змислу не голосувати. Голос — це сила. Одержання права голосування приходить з горожанством. Багато українців не є горожанами, тому що боялися іспитів, які треба було складати перед комісією. Але сьогодні особи, які живуть в Америці понад 20 років, таких іспитів не мусять переходити. Єдине, що вимагають від них — це присяги. Чи не настав уже час усім стати горожанами реєструватись, голосувати і нарешті вибирати своїх українських кандидатів?

Слідкуючи за пресовими звідомленнями, можна завважити, що всі республіканські кандидати відвідували італійські, польські чи жидівські бенкети та різні середовища, не дивлячись на це, що в більшості там перебували демократи. У республіканських кандидатів була, однак, надія перетягнути їх на свій бік. До нас, проте, тому що ми не маємо голосуючої, рішучої, сили ніхто не приходив. Чия це вина? Чи не час полагодити цю занедбану справу та дати американським політикам відчути, що з нами треба рахуватися? Чи не повинні ми масово, за допомогою наших адвокатів або самі, податися до іміґраційного бюра, стати горожанами та голосувати у виборах на Президента, а незадовго на сенаторів і конґресменів з українського роду?

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ІТАЛІЇ вирішив не оскаржувати шістьох запідозрених осіб, які плянували виконати атентат на лідера польської робітничої профспілки „Солідарність" в 1980 році під час його відвідин в Римі, де він зустрічався з Папою Іваном Павлом II і профспілковими діячами Італії. Італійська прокуратура довідалась про це від Мехмета Алі Аджі, турецького терориста, який намагався вбити Папу. У справу плянованого замаху були замішані ті самі болгари, яких тепер судитимуть за змову на життя Папи. Головним болгарським справником, без сумніву аґентом болгарської розвідки, є Сергей І. Антонов, якого в поліційних колах вважають зв'язковим до централі КҐБ в Москві.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЗАНЕДБАНИЙ ПАМ'ЯТНИК ВЕЛИКОМУ ТАРАСОВІ

Ще в серпні минулого року зі соромом і досадою я писав у „Свободі" про жалюгідний стан пам'ятника нашому пророкові у Вашінґтоні. Між іншим я питався: „Хто за це відповідальний? Державна служба парків? Ми? А де є ми? Скільки коштуватиме , щоб були зелені вазонки, щоб грав фонтан щоб були квітники і росли азалії? По п'ять центів з кожного українця у ЗСА чи по десять?"

За короткий час у „Свободі" з'явилось кілька реплік на цю болючу для нас усіх тему і всі вони мали ділові і конкретні пропозиції. З них у мене збереглася одна — Валентина Єрмоленко з далекого Міннеаполісу.

Відомий автор Ю. Мовчан у своїй статті „Вашінґтонський протест" („Свобода" ч 188, з 2-го жовтня ц.р.) дуже на часі знову підняв болюче питання про стан пам'ятника Шевченкові, а за нею йде лист до редакції Олени Лебедович з Чикаґо („Свобода" ч. 195, 11-го жовтня ц.р.), який я сподіваюся, прочитає кожний українець діяспори. Вона прямо каже нам всім (рубає з плеча, козачка!) „Хто завинив? Ми всі — і ніякого виправдання не може бути!"

Всі автори, на мою думку, мають повну рацію. Десь при центральних установах мусить бути створене адміністративне „гніздо" для опіки пам'ятником. І це „гніздо" мусить турбуватися фондами на прикрашення пам'ятника. Але не з Міннеаполісу, Чикаґо, Ню Йорку чи якогось віддаленого міста будуть люди „засукати рукави" для практичного виконання простого проєкту у Вашінґтоні — цим, логічно подумавши, скаже кожний — мусить зайнятися вашінґтонська громада (не в Чикаґо ж і не в Міннеаполісі найматимуть паровик для чищення і миття бронзи і ґраніту у Вашінґтоні).

Пригадується також зі „Свободи", що Об'єднання Українців Вашінґтону, найбільша тутешня організація (і мабуть найбагатіша) погрожувала в якійсь мірі зайнятися опікою над пам'ятником. Може Об'єднання Українців Вашінґтону займеться тою справою, щоб пам'ятник нашому Пророкові в столиці країни нашого поселення не стояв сиротою, а був би принаймні вичищений і помитий. З такою розв'язкою справи я обіцяю В. Ярмоленко з далекого Міннеаполісу, що я особисто засукаю свої рукави для праці. По самісінькі вуха.

Юрко Повстенко
Вашінґтон, Д.К.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Мирон Федорів

Ориґінальна імпреза

Старанням філядельфійського Українського Музичного Інституту (УМІ) 14-го жовтня ц. р., в приміщенні Українського Культурно-Освітнього Центру відбувся дуже цікавий виклад проф. Юрія Оранського на тему: „Василь Овчаренко (1989-1974), його життя і творчість, з нагоди 10-ліття з дня його смерти". Це вже п'ята його більша праця у формі своєрідної монографії про наших композиторів. Випрацював й виголосив він уже слово про Максима Березовського, Миколу Леонтовича, Станислава Людкевича і Володимира Грудина, а після доповіді про Василя Овчаренка — на черзі Микола Фоменко, над яким зачав солідну працю й збирає матеріяли.

Виклади Юрія Оранського є тим знаменні й ориґінальні, що він, крім живого слова, послуговуються й різними ілюстративними засобами, одними з яких є прозірки на екрані з різних моментів життя авторів (із збережених знимок чи згадок у пресі), фрагменти з їх творчости переґравані на плівках, а навіть окремі рецитації текстів (тут їх виконував Іван Праско), роблять особливіші враження й глибоко входять у пам'ять слухачів.

Коли тут велася мова про В. Овчаренка, то треба бути вдячним проф. Оранському, що зобразив нам докладно цього майже невідомого композитора, що після приїзду до цієї країни, осів далеко від наших більших скупчень — у Маямі, на Фльориді, де записаний до американської юнії як професійний музика (колишній учитель консерваторії в Харкові — вальторніст і оркестрант-симфонік), не діставши від цієї юнії праці, мусів заробляти на життя як звичайний робітник; а будучи з природи скромний, не давав про себе знати та й не дуже міг, бо не мав замовлень на музичні твори для наших потреб, що здебільшого обмежувались у нас до вокально хорових та сольових речей, а не до інструментальної й симфонічної музики, якої він був експертом та до якої душею тяготів. Якщо робив щось у цьому жанрі, то більше для не-українців (оркестрації й інструментації та дещо із симфонічних речей), а для наших потреб, то найбільше таки для Юрія Оранського до використання в УМІ, де в давніших роках мав він більші оркестральні й вокальні з'єднання (навіть два

(Закінчення на ст. 6)

Марічка

СВЯТОЮРСЬКА ГОРА...

Далеко, десь там у нашій дорогій країні, стоїть сумнозадумано Собор св. Юра і пригадує світові 1-ий Листопад 1918 і 1944 років. Святоюрська Гора, якою красується старий город князя Льва, столиця Західної України, хоронить у своїх підвалах саркофаг великого Праведника — батька, оборонця гнобленого люду окупантами Галицької землі.

До його тлінних останків не посмів сягнути, навіть найжорстокіший ворог України, що понівечив, порозорював уже всі дорогі нам могили наших героїв. Його труни не рушив. Його велич перемогла диявольську жадобу — руйнувати все, що противилося його сатанічним плянам. Святоюрський замок князя української Церкви — бережуть Янголи Божі, береже сама рука Царя Небесного.

Дорогого нашого Митрополита Андрея виростила любов українського села. Люди — молодь, якої щирість, простота, чудові пісні і звичаї вросли в Його серце і душу, визвали зов крови його предків.

• • •

Графиня Софія сиділа біля відкритого вікна своєї палати і шептала вечірню молитву. З подихом літнього вечора різнорідний гамір села Прилбич мішався із співом сільської безжурної молоді, вливався в кімнату і перебивав молінню. Не закінчила молитви. Відклала вервицю, закрила молитовник і задумалася. — „Там, з ними мій Роман. Мій любий Ромтуха... мій маленький Ама... Чого ж він там?... Чому не тягне його ні трохи до наших сальонів. Чудових, чистих, до гарних панянок?... Не було б ні одної, яка б завагалася віддати йому своє серце"...

Чекала на сина, а гіркі думи перешкоджали молитвам. Сиділа і ждала, поки не втихли далекі співи. В глибокій задумі не зчулася, як тихо підійшов очікуваний, її найлюбіший з усіх п'ятьох синів — Роман.

— Мамо, не гнівайся, що я запізнився трохи!... Ти все чекаєш на мене, навіть як всі вже сплять... Там так гарно і весело було! Я співав з ними теж! Я навчився вже трохи їхніх пісень! Наших рідних пісень, дорога мамочко моя! ...

Без слова із сумом слухала радісних виливів його серця. Вдивлена, як в образ, в його красу, в його високу, сильно збудовану постать з голубими як небо очима, з буйними русяво-золотистими кучерями і таким же золотим його серцем.

Її колишній малий „Ама" — красунь Роман, стояв перед нею і, як малий хлопчик, виправдував своє спізнення.

„Чи знайде він, гідну свого серця дівчину?" — думала, дивлячись в його розрадувані очі.

І як у відповідь на матірні німі питання Роман заговорив. — Мамо, я знайшов вже дівчину! Княжну мою! До неї пригорнулося уже моє серце. Сам Господь призначив її мені. Її ім'я Русь-Україна. —— Її поля, степи, гаї — такі чудові! Вони яснію́ть у найкращих проміннях сонця. Найкрасніше небо — над нею. Її люди, молодь — вони такі сердешні такі бідні, мамо. Покривджені нашою владою. Я хочу жити для них. Слухати їхніх пісень і щирих молитов. Вони не мають нікого, хто б заступався за них ...

–Та вони ж чужі, прості хлопи, і не рівня тобі!... Я думала... ти знайдеш найкращу панянку, приведеш мені красивих внуків ...

— Це моя — вже вибрана панянка, мамо! Для неї я рішив посвятити моє життя. Вона не чужа нам, мамо. Вона країна моїх предків, що відцуралися її. Я хочу виправдати перед Богом їхнє відречення — моїм життям для цього бідного народу.

І прийняла мати дивну постанову свого сина. Прийняла з болем, та без застереження. Любила Бога посвоєму і по-своєму корилася святій Його волі.

Її гордість — її найлюбіший син, відкинув всі панські вигоди, славу, і пішов наперекір польському оточенню, приятелям і навіть найближчій родині, братам. Пішов служити країні своїх предків...

• • •

Минали літа. Окупанти Галицької землі і всієї України мінялися. Прийшла світова війна. Почалися важкі дні боротьби за право і волю українського народу.

Перший Листопад 1918 року позначився кровавою нерівною боротьбою — упадком короткотривалої незалежности України-Її синів-борців...

Україну знову шматували вороги і ділили між собою. Найбільшою — східньою володіла далі Москва. Західня — Галицька попала знову під польську окупацію, а чудовою маленькою закарпатською Україною, торгували німці, чехи, мадяри. Червонів кров'ю Дунай-ріка і котив тілами закарпатських Січових Стрільців, а придорожні верби хилилися в журбі за оборонцями країни...

Серце Слуги Божого Андрея залишилося з його прибраними дітьми недолі... Вони несли Йому свої скарги і злидні, а Він поділяв їхнє горе. Допомагав усім своїм майном, своїм великим авторитетом, який респектували навіть найгірші окупанти.

Бідним студентам Він відкривав дорогу, щоб розвивати змогли свої таланти. Будував школи, лікарні і хоч сам жив найскромнішим монашим життям, даючи пошивати свої проношені ряси — нікому не відмовляв матеріяльної допомоги.

Слава Тобі, дорогий наш Владико!

Слава тобі, Горо Святоюрська! Слава підвалам твоїм, що у слушний час, потайно перед владою, стали лічницею, єдиним рятунком для побитих, покалічених селян-патріотів польською каральною пацифікацією у 1930 році.

Сумні валки сільських возів, з побитими, почорнілими з болю людьми, мов похоронні хороводи, стоять ще й досі перед очима... Візники-жінки, або ще діти везли, шукали лікарень, своїм побитим батькам, мужам, братам. Їх не приймали, або викидали вмираючих, сказавши: Вже можете йти до дому. Шпиталь переповнений нема місця!

Твої підвали годували і хоронили від смерти сотні дітей і дорослих жидівського населення в часі примарного страшного гітлерівського окупанта, в плянах якого було — винищити жидів, а потім і нас...

Молодь українська гарячою любов'ю і вдякою, відзначила Тебе, наш дорогий Князю, могутнім здвигом

(Закінчення на ст. 6)

СЛУГА БОЖИЙ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

27. 7. 1865 — 1. 11. 1944.

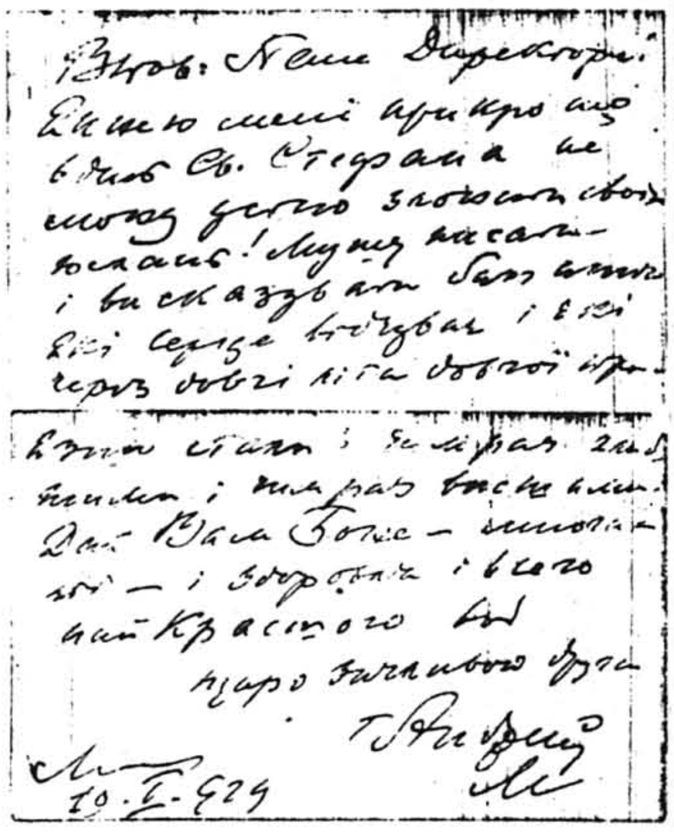

Зі слова Митрополита Андрея до української молоді в1932 році на святі „Молодь Христові"

„Бачу у Вас гарячу любов до Батьківщини-України, любов, що йде аж до пожертви, не раз до повної жертви собою. Ви з тих, що з ентузіязмом ішли в бій, щоб покласти буйні голови на полі слави. Признаю, що це перша й найважніша прикмета, якою молодь відзначається. Християнство — це любов так, як Євангелія — це наука любови. А що Ваша любов до Батьківщини готова на всякі жертви, то це також прикмета глибока й дійсно християнська, бо в християнстві без жертви собою нема правдивих цінностей.

Та попри цінності маєте ви й деякі хиби, що до них молодість завжди схильна і що через них і найкращі наміри можуть бути не тільки зведені нанiщо, але навіть можуть стати шкідливими. Свої гадки й свій спосіб бачити речі ви надто часто хочете накинути іншим, часом навіть засобами насильства. При найбільшій любові до батьків, часто вважаєте себе мудрішими й ліпшими від них, легковажите їх раду, а відкидаючи авторитет віку й досвіду, можете вкінці дійти до відкинення всякого авторитету, навіть авторитету Церкви і Бога. В поступованні часом дастеся пірвати до нерозважних кроків, неприготовані рветеся до праці для загалу і до політики. По найменші жертві для Батьківщини часто бажаєте загального признання і нагороди за ту жертву. 'Жертва одної хвилини' не заступає довголітньої муравлиної праці. Не зривами одної хвилини, тільки безупинним трудом і многими жертвами аж до крови й смерти багатьох поколінь підноситься нарід".

Фотокопія оригінального листа митр. Андрея Шептицького до приятеля д-ра Степана Федака.

Впов. Пане Докторе!

Якже мені прикро, що в день св. Стефана не зможу усно зложити своїх бажань! Мушу писати і висказувати бажання які серце відчуває і які через довгі літа довгої приязни стали і чимраз глибшими і чимраз висшими.

Дай Вам Боже — многих літ — і здоровля і всего найкрасшого

від щиро зичливого друга
† Андрей
М

Львів 10.1.929

Іван Кедрин

ПРО НАЙБІЛЬШУ ЛЮДИНУ— НАЙМЕНШЕ НАПИСАНО

Це насправді парадоксальне явище: як мало є писаної літератури про Митрополита Андрея Шептицького, якого треба назвати найбільшою індивідуальністю українського світу у XX сторіччі. Чому це так? Як примиритись із фактом, що аж ніяк не можна виповнити полички з книжками про спаралізованого і прикованого до крісла на Святоюрській горі у Львові Великого Митрополита—найбільшого авторитету в народі?!

Немає одної ясної відповіді на цей загадковий запит„ Д-р Степан Баран, у своїй книжечці „Митрополит Шептицький—життя і діяльність", виданій вже на еміграції у Міттенвальді у 1947 році (стор. 152) висловлює переконання, що „колись" появиться про Митрополита Андрея „велика монографія". Чому аж „колись", коли у тому „колись" буде майже неможливо дошукатися джерельних матеріялів, вивезених чи знищених большевиками? Де взагалі прийдеться шукати за тими матеріялами, які мали би безперечну вартість наукової документації, а не белетристичної, хоч і блискуче написаної „епістолярної повісти" ,як її написав д-р Григор Лужницький?

Великий Митрополит, який своєю постаттю, своїм екуменістичним підходом до проблеми українського християнізму, своїм величезним знанням і форматом велетня був наче Господом зісланим на землю Патріярхом Української Церкви, втішався велетенським авторитетом—але не завжди і не в усіх. Люди вже може й призабули, що коли 2-го лютого 1899 року о. Андрей Шептицький, ЧСВВ, був призначений на станиславівського

(Закінчення на стор. 4)

Василь Качмар

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ— АПОСТОЛ ПОЄДНАННЯ ЦЕРКОВ

Серед української спільноти Митрополит Андрей Шептицький відомий як Великий Митрополит. Зате на Заході записано ім'я Кир Андрея в різних творах церковної літератури як Подвижника поєднання усіх християнських Церков, а зокрема Східніх зі Західньою. Значиться Митрополит Андрей в історії новітнього християнства є апостолом і благовістителем єдности не тільки в українському аспекті, але й у вселенському значенні Христової Церкви. Наш Митрополит Андрей визнавав у церковній площині аксіому: „Один Христос, одна Його Церква!" В національній нашій площині Митрополит Андрей исповідував тезу: „Одна Україна одна українська Церква". В церковній бо єдності,— твердив Митрополит Андрей,—матимемо теж і так дуже бажану національну єдність.

Звітодавці з Другого Ватиканського Собору в роках 1962-1964 стверджують, що саме глибокі думки Митрополита Андрея про замирення поміж християнськими Церквами домінували в Базилиці Св. Петра в Римі: „Щоб усі були одно!".Так, це візія Кир Андрея про об'єднання усіх Церков була його працею майже на протязі півстоліття. Усі його писання, всі послання, листи, все глибоке мислення і вчення цього церковного Пастиря просякнуті ідеєю: „За єдність Церков". Напередодні Другої світової війни Митрополит Андрей пише вступ до збірника про „Християнський Схід, його дух і форма", в якому стимулюються думки про завітну Христову єдність усіх християн.. Тому на Другому Ватиканському Соборі Кир Андрей стояв невидимий як надхненник і апостол єдности, як апостол замирення і миротворення між Східніми та Західньою Церквами. Тому теж Святоюрський Митрополит Андрей ось так зформулював своє пастирське післанництво: „Наука Христа, якою я перейнятий сто разів більше з власного переконання, як з мойого уряду, є ціллю моєї праці зібрати вас усіх під стяг Христа!"

Виринає питання: де шукати джерела надхнення Кир Андрея для ідеї єдности християнських церков? Чому він був готовий вмерти за цю величну ідею? Чому Кир Андрей хотів приєднати до однієї Христової Церкви не тільки українців, білорусів, але теж і росіян? Відповідь проста: він очолив Українську Католицьку Церкву, яка опинилася на грані двох світів: західньо-латинського і східньо-православного. За віровизнанням Українська Католицька Церква приналежна до західнього християнського світу, але за обрядом, традицією і формою Богопочитання вона зараховується до візантійсько-слов'янського світу. Крім того, Українська Католицька Церква є неначе синтезою Сходу і Заходу в серці Европі. Одначе Кир Андрея найбільше боліло те, що роз'єднання ішло українською землею. Слід ще відмитити й те, що Українська Католицька Церква в Західній Україні була за життя Кир Андрея спадкоємницею Берестейської Унії у висліді заключення церковної злуки Київською Митрополією і Апостольською столицею у Римі. Значиться і певні історичні традиції визначили дію за об'єднання. Одначе найважливішим фактором післанництва Кир Андрея для справи об'єднання було вчення Христа: „Отче, дай, щоб усі були одно!" Отже вселенське мислення диктувало йому трактувати справу об'єднання усіх християнських Церков, зокрема на Сході Европи, з точки зору вічности. У Декреті Львівських Соборів з 1942 року Кир Андрей писав: „Єдність християн між собою, єдність Церков—це дар з неба, за який Христос молився перед своїми страстями". У цьому Декреті— 17 правил, як плекати любов до об'єднання.

Наш Митрополит бачив великі трудноці в питанні об'єднання не тільки на Сході, але теж і у західньому християнстві. Воно вимагало не механічного росту, але органічного переродження. І в цьому питанні Кир Андрей виконав піонерську працю. Усі свої поїздки по різних европейських країнах він використав на те, щоб усюди говорити про Східню Церкву, про її традиції та історичні надбання і про нещастя роз'єднання.

Одначе,—як уже згадано,—Митрополита найбільше боліло те, що роз'єднання християн ішло територією України. Вже за Ярослава Мудрого на Київському митрополичому престолі був українець Іларіон. А це означало усамостійнення Київської Митрополії. Змагання за поєднання почалось у XIII сторіччі. В 1439 році Київський Митрополит Ісидор на Соборі в Фльоренції пробував заключити Унію з Римом. Як відомо він підписувався: „Я Митрополит Києва і всієї Руси"! Одначе всі ті унійні спроби були невдачні. Про це Кир Андрей добре знав. Щойно Берестейська Унія залишила тривкі сліди в Галичині й на Закарпатті. Від царя Івана III Росія стала переємником візантійського цезаропапізму і творцем III Риму в Москві. Створення російського патріярхату— це початок російської експанзії на Захід і поневолення Київської Митрополії. Москва хитро використовувала злощасну польську церковну політику відносно нашої Церкви та при допомозі російського православ'я викопала глибоку прірву, розуміється психологічну, між двома українськими Церквами в Україні, що залишило сліди ще й досьогодні.

Митрополит бував у Києві та в Москві і наглядно бачив цю прірву, тому бажав засипати цей рів-проваля і наблизити до себе дві сестри-Церкви: Православну й Українську Католицьку, які роз'єднанні від себе до того ступня, що стали між собою ворогувати. Після проголошення толеранційного указу в Росії в 1905 році в справах релігії, заіснувала надія, що й там буде можлива праця для поєднання Церков. Так теж думав і Кир Андрей і в 1907 році вибрався до білорусів, на Московщину й Україну зі широкими патріяршими повновластями від Папи Пія X. Митрополит Андрей уявляв собі поєднання українських Церков на Україні у виді українського патріярхату в Києві. Розуміється, що Кир Андрей не думав стати патріярхом, але виразно вияснив, що він перший визнає православного патріярха, якщо він визнає примат Папи в справі віри і моралі Христового вчення. Український патріярх був би самостійний, зберігаючи церковний візантійсько-український обряд і звичаї, себто традиції Східніх Церков. Кир Андрей мав зовсім практичну концепцію поєднання обидвох українських Церков, а саме відорвати нашу Церкву від Москви! Так теж широко справу поєднання обидвох українських Церков охоплювали Київські Митрополити Веньямин Рутський і Петро Могила. Митрополит Андрей був переконаний і глибоко вірив, що об'єднані обидві наші Церкви стали б живим і могутнім двигуном не тільки церковно-релігійного життя в Україні, але й ґранітом національного об'єднання.

У 1917 році, коли Кир Андрей вийшов на волю з царської в'язниці. він робив спроби поєднання, але всі вони так у Московщині, як теж в Україні були знищені большевиками. Щойно в часі Другої світової війни Кир Андрей знову висунув ідею єдности обидвох українських Церков, пишучи 3-го березня 1942 року послання до української православної Ієрархії, в якому між іншим сказано: „...бажаю Вашому Високопреосвященству в день Іларіона,(послання вислано до Холму на руки Митрополита Іларіона), що б ми поширили в Холмщині, а може й у цілій Україні віру Св. Володимира й митрп. Іларіона, віру 7-ох перших Вселенських Соборів". На жаль відповідь прийшла негативна. Професор В. Дорошенко відмічує українські православні владики в тому часі були зайняті злободневними справами. Митрополит Андрей відповів нашим православним владикам ось що: „На жаль, моє запрошення до порозуміння і взаємного наближення що зрозуміли православні як поклик до цілковитої злуки, як прийняття привославними Унії. А можна було говорити про різні спроби порозуміння без зливань в одне віровизнання. Дискусія вела б до миру, а не до війни".

Треба вкінці виразно підкреслити, що в центрі унійних плянів Митрополита Андрея завжди була Україна, властиво обидві Церкви: Українська Православна та Українська Католицька. І Велиградські унійні З'їзди, які відбулися за почином Кир Андрея на початку XX сторіччя і вся наполеглива праця для поєднання всіх Церков, а українських зокрема, ціллю було: поєднання українських обидвох Церков, в одній Помісній Українській Церкві!

Чи не слід нам українцям православним і українцям католикам усвідомити собі, що крайня пора почати нам екуменічний діялог. Аджеж, обидві наші Церкви на землях Володимира і Ольги, Ярослава й Іларіона, Могили та Рутського і Шептицького ступають шляхом терпіння і переслідувань. Шляхи обох рідних наших Церков позначенні кров'ю Мучеників, слідами Ісповідників і свідченнями непохитної віри в Христа і вірности Його Святій Церкві. А ці шляхи не повинні роз'єднувати, а об'єднувати! Тому на цих шляхах шукаймо замирення.

Митрополит Андрей до молодих українців

Не покидай свого народу!

„Ти належиш до українського народу. Відректися свойого народу—це річ нечесна, тим більше тоді, коли спонукою до того, як звичайно буває, є матеріяльна користь. Той, хто в такий спосіб покидає рідний нарід, заслуговує на погорду, і то не лише в свойому рідному народі, але й у народі, що до нього перейшов. Чесні люди не будуть його шанувати, а й він сам, у глибині серця буде себе стидатися. Закиди совісти в такої людини не раз є причиною того, що вона, наперекір своїй совісті, робиться ворогом власного покинутого народу і стає в ряди тих,що його переслідують. Тому держися того народу, в якому Господь Бог покликав тебе до життя.Держися свого рідного народу навіть і тоді, коли одруження злучило тебе з особою іншої національности.

Митрополит Андрей і Українські Січові Стрільці

(З неопублікованих споминів Романа Купчинського)

Покровителем УСС-ів був Архангел Михаїл. Старинний герб Києва, що виднів поруч льва, гербу Львова, на всіх галицьких патріотичних імпрезах, ставав помалу гербом України. Тризуб ще не був тоді признаний за герб, сидів собі забутий у підручниках історії, як родовий знак Володимира Великого.

Вже в 1916 році над Стрипою, в Тудинці радилися ми: Іван Іванець, Лев Лепкий, Михайло Гайворонський і я над стрілецьким прапором. Заступав наш прапор січовий прапор з Ясениці, коло Дрогобича, де полк. Гриць Коссак був учителем, і виїзджаючи до УСС привіз його з собою. Радились ми і з іншими УСС-ами і вкінці врадили: св. Михайло має бути в кольчузі, має мати меч і щит, а на щиті герб Львова-льва. Іван Іванець виробив проєкт, ми його апробували і проєкт поїхав до Відня, до „Бойової Управи".

В 1917 році проєкт був виконаний і прапор приїхав до Вишколу УСС, до Розвадова, коло Миколаєва в Галичині.

Коли Митрополит вернувся з заслання виринула думка просити його посвятити стрілецький прапор. Саме надходив день св. Михаїла, що, як кажуть у нас—приїжджає на білому коні (сніг) і в той день мало відбутися посвячення. Не знаю напевно, як відбулося запрошення, чи їздив особисто полк. (тоді отаман-майор) Гриць Коссак, чи писав письмо підполк. Слюсарчук (тоді командант Вишколу)— досить, що Шептицький погодився і приїхав на посвячення. Не знаю, чи гарячка підготування до свята, чи трема, щоб сотня добре виглядала так заабсорбували мене, що я пізніше мало що з того посвячення запам'ятав.

Знаю, що воно відбулося дуже врочисто. Хорунжий Євген Ясеницький держав прапор при посвяченні, потім відбулася дефіляда, музика грала,Митрополит Шептицький всміхався, ми всі його подивляли, прапор повівав на осінньому вітрі— одне слово: всі були вдоволені.

Сьогодні, коли пишу ті слова, все це чогось мені видається сном.

* * *

...Одного дня полковник Гриць Коссак сказав мені, що до Львова поїде делегація УСС вітати Митрополита і що я маю їхати. Страшенно приємна річ їхати 1) на державний кошт, 2) як делеґат, себто бути визначною фігурою, а 3) до міста, в якому живе вибрана серця

Митрополита зустрічав архикнязь Вільгельм Габсбурґ, тоді відомий вже під псевдонімом „Василь Вишиваний". Зустріч відбулася на Головному Двірці у Львові. Велика юрба народу з різних верств української суспільности ждала перед двірцем, а крім наших були і поляки, і жиди, бо А. Шептицький—митрополит—раз, а царський в'язень—два.

Наша делегація, з полковником Г. Коссаком на чолі, вітала Митрополита в парадній ждальні, що була призначена для достойних гостей.

Після бурхливої овації Митрополит з Василем Вишиваним всіли до авта, авто рушило помалу вулицею, а нарід ішов тротуарами і вулицею за автом.

Потягнулося все те аж до церкви св Юра...

Василь Ленцик

МЕЦЕНАТ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Слуга Божий Митрополит Андрей попри свої заслуги для Української Церкви і народу, як духовний Батько, провідник галицьких українців на протязі 44 років свого архиєрейства та оборонець цілого народу за свої права на вільне життя, має ще особливі заслуги для української культури. Саме цього року минає 80 літ від заснування великої культурної вартости інституції з прецінними збірками творів українського духа. Спершу її названо Церковним Музеєм, а згодом— Національним Музеєм у Львові.

У своїй статті „Мої спомини про предмет музейних збірок" Митрополит подає генезу свого заінтересування українським минулим, особливо з українською іконою, а згодом українським мистецтвом. Митрополит пише: „Заки я навчився читати й писати, ще дитиною, коли я не здавав собі справи з почувань, я серцем відчував красу старої нашої ікони. Я був відай дуже малим хлопцем, коли в нашій старенькій дерев'яній церкві в Прилбичах, стоячи перед іконостасом, відчував я ту якусь непонятну емоцію, що її я нині назвав артистичною емоцією. В цій церковці,—пише далі Матрополит:—„Ієратичні постаті в іконостасі, на мене звернений зір Христа Спасителя і св. Його Матері, та якась містична темрява, в якій світили тільки свічки і їхній відблеск на золотих тлах ікон, дим кадила, що взносився до неба разом зі звуками пісні, все те разом складалося на якесь враження так глибоке, яке ледве чи коли в життю пам'ятаю. А глибоке було враження якраз тому, що поза тими зовнішними проявами, відчувало серце якусь таємну глибінь, що наче промінчик

(Закінчення на стор. 4)

'Орій Р. Рибак

Слуга Божий Андрей у соціоекономічній ділянці

Одна із майже зовсім забутих ділянок діяльности Митрополита Андрея Шептицького, це його довголітня діяльність на соціоекономічному полі, що проявляється у двох площинах — теорії і практики. Основою теоретичних міркувань сталася історичного значення поява у 1891 році папської енцикліки Льва XIII п. н. „Рерум Новарум". У своїх посланнях, а головно у посланні п. н. „О квестії соціяльній", Кир Андрей дає своє пояснення, яке не є бездумним повторюванням чужих висловів, а передумані слова, сповнені практичного примінення і призначені для українців. Саме для тих українців, яких тодішній економічний стан посідання — головно селянства — різнився від західнього.

І коли Папа Лев XIII писав свою енцикліку для робітничої кляси, Митрополит Шептицький не мав, практично, цього типу кляси у себе. За це він мав зубожіле селянство, що йшло у ряди сільського пролетаріяту, та прояви зросту економічного життя на селі, завдяки духовенству та інтелігенції, а головно адвокатам; не було сильних спілок праці як на Заході, але були радикали, що говорили в імені селян. І хоча Іван Франко виступив із відкритою критикою митрополичого послання, то самі радикали і соціялісти шанували Митрополита за його працю, характер, людяність і патріотизм.

Митрополит Андрей не мав у себе індустріяльних капіталістів, які визискували робітника. Він мав за це чужонаціонального дідича, що жив із м'язів хліборобського робітника та лихваря, який паразитував на доході і майні селянина. Тому саме великий хист виявив Кир Андрей перенесенням понять — зроджених у папських палатах — під галицьку стріху, зміняючи спосіб і підхід, одначе строго придержуючись доручення. Своєю ж „українізацією" „Рерум Новарум" він не зменшив її вартости, а навпаки, вказав на це, що її вселенська наука має універсальне примінення.

Із приходом на єпископський престіл Митрополит Андрей знайшовся у вирі громадсько-економічного довкілля. Заслуга його в тому, що використовуючи підбудову, намагався докінчувати будинок, а не його бурити і починати новий. Завдяки своєму спостереженні, він старався продовжувати піддержку господарського розвою країни, щоб знайти не лише матеріяльні засоби, знайти не лише людей до праці, але й пояснювати суть дочасного майна у християнському розумінні. Можна б сказати, що галицька Церква включилась у працю для матеріяльного покращення мирян, що мало своє повне оправдання у його словах:

„Люди часом думають, що наука Ісуса Христа стоїть на перешкоді у старанні про дочасне майно. Одначе так не є?... Наука Ісуса Христа ще й допомагає до осягнення добробуту. Бо освячує і кріплює те, що, на згадку всіх розумних людей, є єдиною чеснотою дорогою до осягнення майна".

Митрополит Андрей був не лише теоретиком, він був і практиком. Він більше плянував ніж міг перевести у життя. Деякі пляни були великого задуму з далекоідучим засягом, інші спорадичні і розв'язували проблему на місці. Його громадсько-економічна діяльність гармонійно доповнювала могутню мозаїку його всебічної діяльности.

Митрополит своїм авторитетом не лише з уряду, але і своєї особи, заохочував священиків до праці на економічному полі. Робив це, засівши на престолі в 1899 році і продовжував пізніше, бо у 1934 році під час посвячення прапору кооперації звернувся був до присутніх питомців Богословської Академії із закликом активізуватись у кооперативному русі. (Гл. А. Качор: „Свято Української Кооперації в 1934 році". — „Свобода", ч. 180, 1984 рік).

Митрополит вважав, що кожний рід економічної організації має значення для розвою добробуту, тому і прийняв почесне членство Союзу Українських Купців і Промисловців, а розуміючи потреби приватного підприємства у розбудові йшов із фінансовою допомогою, як це було з „Новою Фортуною". Він не лише піддержував заробіткову еміґрацію наших селян, але й сам їздив на перевірку. Гроші, які привозили наші селяни додому, допомагали у переведенні парцеляції ґрунтів, які вміло переводив о. Т. Войнаровський. Тією парцеляцією Митрополит Андрей заміряв збільшити землевласність нашого селянства. І коли він плянував розв'язати аґрарну проблему парцеляцією і зорганізованою еміґрацією, то не забув теж про пляни для індустріялізації. Наше банківництво, знову, завдячує його зрозумінні справи задержання свого існування у зв'язку із змінами законів.

Як подає Лонгин Цегельський, у 1937 році старанням Митрополита Андрея постав „Український Львів", де входило 21 установа, в тому чотири церкви, чотири школи, два манастирі, чотири бурси, два шпиталі, дві научні установи. Їх вдержував Митрополит коштом мільйонів. Тут працювали сотні інтелігентних осіб, які своїми закупами скріплювали українське постачання, а тим робом закріплювало українство у Львові.

Безсумнівно, що Митрополит Андрей посідав багато економічних дібр, однак сам з них не користав, а роздавав ближнім, проповідуючи, що обов'язком багатих є навчати бідного як працювати, а бідному не слід бути заздрісним.

У заключенні можна б сказати, що у соціоекономічній ділянці Митрополита Шептицького так теоретичній, як і практичній, завважується сильне поєднання євангельської любови ближнього з конструктивним використанням економічних дібр, що не є в собі метою, а лише засобом до розв'язки.

Ольга Соневицька

На Святоюрській Горі

(Спогад)

Зимова мрячна днина. Ось. ось випаде сніг. Здалека мріє окутаний імлою Святий Юр. Стоїть високо понад Львовом, ніби на його сторожі.

Стежками і доріжками до площі святого Юра поспішає народ, як на празник. Але то був звичайний день. Чому ж стільки людей простує до катедри? Ні, у нас це не будень! Це велике свято, це 13-го грудня, св. Андрія, день Патрона нашого великого Митрополита, графа Шептицького, батька і опікуна української спільноти!

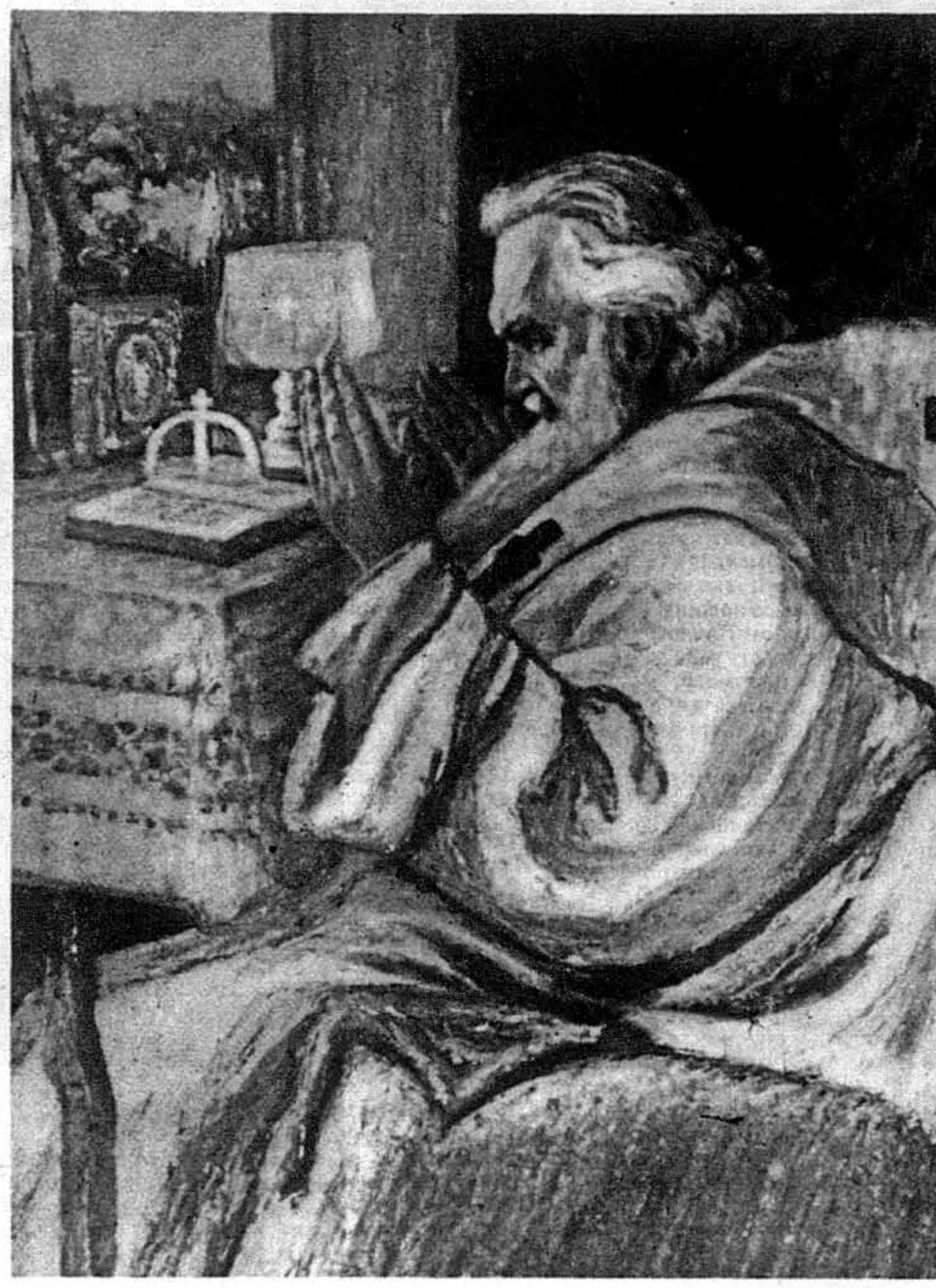
Отож поспішають вірні до катедри, щоб занести сердечні мольби перед престол Всевишнього та скласти поклін великій людині.

Простора катедра не вміщає народу. Багато стоїть на сходах храму і на виповненій площі-подвір'ї. А сама святиня уся багато освітлена. Священики під проводом о. каноніка П'ясецького, одягнені в ясні ризи стають до врочистої Служби Божої. — Архикатедральний хор зі своїм диригентом давно вже напоготові. На це свято хор поповнений ще гістьми — співаками „Бояна" і „Сурми", де диригентом був також добре відомий на львівському ґрунті Іван Охримович. В партії басів став соліст проф. Прокопович-Орленко, в тенорах артист львівської опери Я. Масляк, сопрани мали свою солістку студентку філософії Оксану, альти Галю Попель, і ще декілька співаків з „Бояна".

Богослужба почалася. Співаємо, молимось щиро всім серцем. Співаємо — просимо, щоб Господь ще довго довго зберігав нам при житті нашого Князя Церкви, найбільший авторитет на нашій землі. Псалом Бортнянського „Вскую прескорбна, душе моя..." ми співали „ангельськими голосами", наші солісти вкладали в звуки пісні своє серце. — Урочиста Служба Божа зближається до кінця.

Раптом прибігає на хори післанець з Митрополичої палати.

„Їх Ексцеленція вийде на балькон, щоб поблагословити вірних. Чи можете щось відповідне заспівати, вийшовши на ґалерію катедри?"

Михайло Мороз: Митрополит Андрей Шептицький в часі Богослужби.

Диригент заметушився, переглядає партитури. Вибір упав на „Тебе Бога хвалим" Бортнянського зі сопрановим сольом.

— Оксано, — звертається він до солістки, — ви готові?

— Готова, — паде відповідь.

— Отже виходім на ґалерію!

Митрополита вивозять на балькон палати. Його немічна, проте велична постать, прикріплена вже давен-давно до рухомого фотеля. Сонце продирає мряку і своїм промінням золотить срібну голову архиєрея. Високо з ґалерії церкви розходяться чудові звуки псальма, голос нашої солістки Сяні переливається солов'їними тонами. Митрополит вислухує концерт до кінця і благословить вірних із балькону. — Великі маси народу, наче колоски пшениці під вітром, хилять свої голови в поклоні. Незабутня картина!

Нараз бачимо, як через море народу передирається студент теології в напрямі церкви. Що сталося? Чому поспішає до нас? Ось задиханий післанець вже перед нами. Він прийшов скласти нам подяку і благословення за прекрасний спів.

— Ці слова передаю від Їх Ексцеленції Митрополита, - каже.

Це була для нас найдорожча заплата, яку ми могли дістати..

Не знаю, чи багато ще залишилося свідків тих неповторних хвилин, але дуже приємно мені зазначити, що тією Сянею була студентка філософії Оксана Сорор.

І скільки разів не стрінуся з нею, все згадуємо нашу працю в „Бояні" і інших співочих виступах у Львові, зокрема виступ нашого концерту на святі нашого незабутнього Митрополита Андрея.

БІБЛІОГРАФІЯ ДРУКОВАНИХ МАТЕРІЯЛІВ ПРО МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО

(Подав проф. Григорій Лужницький)

В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Баран, Степан, *"Митрополит Андрей Шептицький"*, Мюнхен, 1947, сторін 151.

Б/однарук/ І./ван/ *„Великий чернець й народолюбець (У п'яті роковини смерти Митр. Андрея Шептицького)*, В-во Оо. Василіян, Прудентополіс, Бразилія, 1949, сторін 151.

Дорошенко, Володимир, *Великий Митрополит*, Йорктон, Саск., Канада, 1958, Бібліотека Логосу, т. ХУІІ, сторін 56.

Гриньох, Іван, о. д-р, *Слуга Божий Андрей — Благовісник Єдности*, Праці Українського Богословського Наукового Т-ва, Т. І. Рим 1961, сторін 200.

Ісаїв, Петро, д-р, *Меморандум Митр. Андрея Шептицького до урядів центральних держав з 15 серпня 1914, Рим*, 1968, сторін 54, (Відбитка з „Богословія", ч. 35).

Кравченюк, Осип, д-р, *Велетень зо Святоюрської Гори*, Йорктон, Саск., 1963 Бібліотека Логосу т. ХХХІУ, сторін 148.

Лаба, Василь, о.д-р, *Митр. Андрей Шептицький, його життя і заслуги (У 100-річчя уродин)*, Рим, 1965, сторін 71.

Лужницький, Григор, *У 50-річчя звільнення царського в'язня Митр. Кир Андрея, графа Шептицького*, Філядельфія, 1967, (відбитка з альманаху „Провидіння" на рік 1967), сторін 20.

Лужницький, Меріям Григорій, *Дванадцять листів о. Андрея Шептицького до матері*, Філядельфія, 1982, сторін 71.

Назарко, Іриней, о. ЧСВВ, *Митрополит Андрей Шептицький*, „Слово Доброго Пастиря", Ню Йорк, 1955, сторін 58.

Островерха Михайло, *Великий Василіянин*, накладом автора, Ню Йорк, 1960, сторін 48.

Цегельський, Лонгин, *Митрополит Андрій Шептицький (короткий життєпис і огляд його народної діяльности)*, В-во „Америка", Філядельфія, 1937, сторін 62.

Шептицька з Фредрів, Софія, *Молодість і покликання о. Романа Шептицького, ЧСВВ*, Видав Дмитро Микитюк, Вінніпеґ-Торонто, 1965, сторін 156. (Вступне слово й переклад Д. Горняткевича).

ЗБІРНИКИ

Артикули для започаткування беатифікації і канонізації Слуги Божого Андрея Шептицького, Рим, 1958, сторін 170.

В честь 50-их роковин уродин і на пам'ятку трилітної московської неволі Митрополита А. Шептицького, Філядельфія, 1917, (зладив і видав власним коштом о. Й. Чаплинський) збірка статтей, сторін 83.

У 30-ліття смерти Митр. Андрея Шептицького 1944-1974, Чикаго, 1974, (збірник у двох мовах), сторін 32.

Царський В'язень 1914-1917 (збірник), Львів, 1918, накладом Комітету „Живого Пам'ятника", сторін 140.

Чверть століття на Митрополичому престолі (збірник під ред. о. проф. Й. Сліпого), Львів, 1926.

В ЧУЖИХ МОВАХ

Borschak, Elie, *Un Prelat Ukrainien de Metropolite Cheptyckyj* (1865-1944), Paris, 1946, Pp. 58.

Perejda, G. J., CSSR, *Apostle of Church Unity*, Winnipeg, 1960, pp. 40.

Korolevskij, Cyrille, *Metropolite Andre Szeptyckyj 1865-1944*, Roma, 1964, pp.429.

Perejda, G.J., CSSR, *L'Apôtre de L'unité deL'Église*, Meadowrale, Canada, 1960, pp.40.

Prokoptschuk, Gregor, Dr., *Der Metropolit*, Verlag, Ukraine, Muenchen, 1955, pp.299.

Luznycky-Meriam-Hryhor, *Twelve Letters from Fr. Andrey Sheptysky to his Mother*, An epistolary novel translated from the Ukrainian by Roman Orest Tatchyn, Foreword by Bishop Robert Moskal, Philadelphia, 1983, pp. 88.

Schurer, Ursula Maria, OSB, De-*reus op de Sint-Jorisberg: flitsen nit het leven van de grote metropoliet graaf Andreas Szeptyckyj van Galicie*, Rotterdam, 1959, pp. 456.

Про найбільшу...

(Закінчення зі стор. 3)

єпископа (призначав єпископів в Австро-Угорщині не Папа, а австрійський цісар) і коли в рік потім той станиславівський єпископ став галицьким митрополитом і архиєпископом львівської епархії, то загал українського суспільства поставився до нього недовірливо, зайнявши наче б то „вичікуючу позицію". Тільки у такій атмосфері недовір'я могла появитися у львівському щоденнику „Діло" стаття його головного редактора д-ра Лонгина Цегельського проти Митрополита п. з. „Ад майорем Полоніє ґльоріям" („На більшу славу Польщі"). Автора тієї статті Надзірна Рада „Діла" негайно позбавила праці, сам він перепросив Митрополита і д-р Лонгин Цегельський став згодом першим міністром внутрішніх справ у проголошеній в листопаді 1918 року Західній Українській Народній Республіці (в ЗСА був редактором філядельфійської „Америки"), але поява такої статті була наявним доказом, що треба було довшого часу, поки західньо-українська громада пізнала, яким насправді великим є новий Митрополит. Кир Андрей здобув собі повагу і любов в усіх українців, без уваги обласного походження і віри — адже він став палким оборонцем православних церков на Холмщині й Волині, коли по-варварськи бурили їх за володіння Польщі і він у протилежності до станиславівського єпископа Григорія Хомишина, був послідовним прихильником близької до православної церковної обрядовости. Але за існуючим церковним конкордатом між Польщею і Ватиканом — кожний український католицький епархіяльний єпископ був сувереном у своїй епархії. І коли 6-го і 7-го травня 1933 року відбулася у Львові могутня релігійно-національна маніфестація під гаслом „Українська молодь Христові", коли несподівано кількадесят тисяч українських молодих людей із навіть дуже далеких сіл приїхали із прапорами й оркестрами, то два єпископи в тій маніфестації не взяли участи, бо формально вони Шептицькому не підлягали.

Не появилися за життя Кир Андрея публікації про нього може й тому, що він, як кожна велика людина, був надзвичайно скромний, приступний, цурався підлесливих слів та не любив підлесливих людей. Митрополит мав достатній технічний апарат, щоб розголошувати кожне своє добре діло з прерізних ділянок діяльности — адміністраційно-церковної, створення Чинів ОО Студитів і Редемптористів, започаткування культурно-видавничого осередку в Жовкві, опіки над мистцями, заснуванням Національного Музею, своїми виступами в Галицькому соймі і Віденській „Палаті панів" — ніколи, ні разу з митрополичої канцелярії не приходила до „Діла" чи „Нового Часу" вістка, що пахла би авторекламою. А подумайте, шановні читачі, скільки то у нас тут, в Америці та взагалі у діяспорі одиниць, які кожний свій крок, кожний рух, зроблений, до речі, — за громадські гроші, негайно розтрублюють, щоби придбати собі „славу" та задовольнити свою амбіцію, що про нього „пишуть"! Автор цих рядків мав уже нагоду згадувати у своїх спогадах, радив Митрополитові Андреєві, щоб використав ученого наддніпрянського еміґранта Івана Шендрика, архіваря і бібліотекаря у св. Юрі, і диктував йому свої спомини. Митрополитові подобалася ця ідея; "Колись треба буде зробити це", — сказав мені, — на те „колись" не стало вже часу...

Покійний Роман Купчинський, автор безсмертного гимну „Боже Великий, Творче всесилу", мав одне окреслення на характеристику Кир Андрея: „Це — пан. Пан з великою західньою культурою і культурою своїх предків, це пан, який думає великими категоріями, вибачає людям їх слабості, бо це для нього маленькі люди..."

На превеликий жаль, ми оточені тепер маленькими людьми, які думають про себе, що вони великі. Але до історії переходять тільки великі люди, а гинуть в забутті люди малі, хоч би засипували газети про себе славословіям. Їх ніхто не затямить, зате незатертими літерами вписана вже в історію України правда, що хоч про Митрополита Андрея Шептицького немає великої літератури — це був титан духа, одна із найбільших постатей, що їх видав з-посеред себе український народ.

З першого слова Пастиря

„Ісус Христос, даючи святому Апостолові Петрові пастирську власть над людьми, сказав до Нього: („Якщо любиш мене — паси вівці мої"!) (Йо. 21,16).

„Паси вівці мої! — Працюй над вірними, що вкуплені моєю Кров'ю". Ці слова відносяться до всіх єпископів.

Меценат...

(Закінчення зі стор. 3)

спливав на душу з-поза світа, наче з неба".

Як нащадок старого українського боярського роду, в якому заховались традиції роду, Митрополит молодим хлопцем мав нагоду приглядатись тим пам'яткам нашої минувшини, ту минувшину полюбив і згодом цілим серцем нею опікувався та став великим добродієм української культури. „Вдома у родичів, — пише Митрополит, — на коминку стояли дві старенькі ікони, дуже знищені, які мені дуже подобалися, хоч я певно не міг сказати — чому? Я недавно мав ці ікони в руках і ствердив, що вони є дійсно знамениті мистецькі твори..."

Уже будучи в Добромилі в манастирі, Митрополит відвідував старинний манастир серед лісів у Поляні, де бачив старенький іконостас, який малював сільський мистець. Ці ікони Кир Андрей, як вже Єпископ Станиславова „набув і вони стали одним з перших зав'язків Музею". Митрополит відчував красу української ікони, він студіював українське мистецтво, відбуваючи часті поїздки, і запопадливо старався зібрати все, що тільки ще могло бути збережене.

Ще осінню 1904 року до праці в Музеї Митрополит заанґажував д-ра Іларіона Свєнціцького. Вже в 1905 році д-р Свєнціцький відвідав Почаїв, Бердичів, Житомир. Київ, Петербурґ, Москву, Смоленськ, Минськ, Вильно. Всюди там можна було знайти цінні видання, що стосувались нашої історії. П'ять років Музей мав характер церковного музею, але на п'ятому році він вже прибрав характер національного музею. Широкі кола українського громадянства з ентузіязмом старалися допомагати. Для потреб Музею Митрополит набув будинок польського маляра Яна Стики. До співпраці в Музеї був запрошений ентузіяст давньої ікони маляр Модест Сосенко, який сам малював іконостаси та при тій нагоді збирав старі ікони, особливо з Долинщини.

Митрополит Андрей, основник Музею намітив також широке видавництво під фірмою Музею. В пляні того видавництва мали бути охоплені такі ділянки: 1) каталоги старопечатних і рукописних книг музейних збірок; 2) Показники архівних пам'ятників і актів; 3) опис ікон; 4) історичні матеріяли львівського єпископства; 5) Гуцульщина; 6) показник приватної переписки ХУІІІ віку і доби галицького відродження. Загальна назва видавництва мала бути: „Річники Церковного Музею".

Уже в 1908 році видано: „Каталог старопечатних книг Церковного Музею". Це видання зробило Музеєві відразу добре ім'я в мистецько-науковому світі. До співпраці запрошено також Вадима Щербаківського, відомого вченого, дослідника церковного і народного будівництва, згодом професора і ректора УВУ. Широкі кола української суспільности з великим зрозумінням поставились до нової першої того роду культурної інституції на Західних Українських Землях. Музей збагачувався не тільки закупами Основника, але також дарами і записами громадян. Прийшов, отже час, щоб з Церковного Музею перезвати його на Національний Музей та передати його українській спільноті. Ця передача сталася 13 грудня 1913 року. Музей одержав збірки проф. Володимира Шухевича, а проф. Іван Пулюй передав свій багатий архів. Для підмоги Музею заснувалося у Львові Товариство охорони української старовини. Для приміщення великих збірок Митрополит ще в 1911 році купив новий дім проф. Дуніковського при вул. Мохнацького. Коли Кураторія Музею пропонувала назвати Музей іменем його основника, то Митрополит у своїй скромності згодився тільки на назву „Національний Музей".

З архівних матеріялів Національного Музею користали для своїх праць такі українські і чужі вчені: проф. Іван Крип'якевич, д-р Ярослав Гординський, д-р Іван Панькевич, Михайло Возняк, єпископ Йосиф Боцян, професор Варшавського університету д-р В. Антоневіч, проф. І. Гофман з Риму та багато інших, і я сам як початківець наукової праці.

Із переходом Музею до нового приміщення в палаті Дуніковського при вулиці Мохнацького, колишню робітню Стики Митрополит передав малярській школі Олекси Новаківського, з якої вийшов цілий ряд талановитих малярів — Л. Перфецький, М. Мороз, С. Гординський, С. Ґебус-Баранецька, В. Ласовський, Е. Козак (ЕКО), М. Левицький, А. Малюца та інші.

Не було в Галичині ні одної культурної установи, якій Митрополит не допомагав би, так само не було талановитої одиниці, яка потребувала б допомоги в студіях, щоб щедра рука Митрополита на простягнулась їй із допомогою.

Можна сказати, що і св. Василій Великий і св. Іван Золотоустий були обдаровані прикметами великих духовних учителів Церкви новітніх часів, але Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький у добавок до цих прикмет визначався ще окремими заслугами, а це в царині української культури.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, ВІДДІЛ 92,
Менвілл, Н. Дж.

запрошує шановне громадянство на панель

„СВІТЛИЧКА І НАШІ ДІТИ"

який відбудеться в НЕДІЛЮ, дня 2-го грудня 1984 р. о год. 1:30 по полудні в Голідей Інн, Сомервіл, Н. Дж.

Вступ 15.00 дол. від особи. Програма почнеться обідом. Чеки висилати до 20-го листопада 1984 р. на адресу:

U.N.W.L. of America, Branch 92, PO Box 457, Manville, N.J. 08835

або телефонувати вечором: 201-722-5899; 201-356-9434.

ТРИ ВИСТУПИ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

ДИРЕКЦІЯ ФІЛІЇ УКУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

подає до відома, що на початку листопада ц. р. д-р Валентин Мороз виголосить три виклади в різних установах на східньому побережжі ЗСА.
Програма викладів д-ра Мороза така:

Місце — Ірвінґтон, Н. Дж., Народний Дім при 140 Проспект Аве.
День — П'ятниця, 9-го листопада 1984 р.
Час — година 8-ма вечора
Тема: — „ЧИ БУЛА В НАС ДЕРЖАВА"

Місце — Вільмінґтон, Делевар, заля української церкви св. Миколая при 801 Леа Булевард
День — Субота, 10-го листопада 1984 р.
Час — година 6:30 вечора
Тема: — „КҐБ З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ"

Місце — Філядельфія, Філія УКУ при 7911 Вайтвуд Ровд, Елкінс Парк
День — Неділя, 11-го листопада 1984 р.
Час — година 3-тя по полудні
Тема: — „МОЇ ВРАЖЕННЯ ЗІ ЗАХОДУ — ДОСВІД П'ЯТИ ЛІТ".

УКРАЇНСЬКО—АМЕРИКАНСЬКА ЖІНОЧА ДОПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ
ГОЛОВНА УПРАВА
ЗВІТ—ЗАКЛИК

З великою прикрістю подаємо до відома української громади звіт зі збірки „Діти - Дітям" за рр. 1983-84, з якого видно, як зменшилися прибутки в порівнянні з попередніми роками, в той час, як потребуючих допомоги є ще дуже багато.

ПРИБУТКИ

Відділ І-ий $$ 268.00, Відділ 4-ий - 264.00, Відділ 6-ий - 26.00 Відділ 7-ий - 235.00, „АРКА" - 65.00, „СУРМА" - 16.77, Православ. Кредит. 15.00, СУМА - 27.00, ПЛАСТ - 100.00, Церкви - 206.15, Позичка з „Року Дитини" - 191.98, На банковім конто 156.87.

Разом: 1571.77

ВИДАТКИ

Німеччина, УМХС $$ 600.00, Австрія УДК 200.00, Німеччина, „Рідна Школа" 165.00, Бельгія, Буд. стар. 100.00, Франція УАЖДО 140.00, Німеччина СУЖН - 140.00, п. Головінському 40.00, Шлапакові 40.00, Радіомов. 30.00, Поштові і канц. витр. 54.75.

Разом видат. 1509.75

Разом прибутків $ 1571.77
Видатків 1509.75
Сальдо на рік 84/85 $ 62.02

Дякуємо всім, що так щиро підтримували нас з року в рік. Цьогорічна збірка не покрила наших витрат і ми мусіли позичити з фондів Року Дитини, щоб не завести тих, що так потребують нашої маленької допомоги. Ми звертаємося до вас з великим проханням не відмовити нам у своїй пожертві, чи то на листу наших збірщиків, чи до пушок під церквами, чи в наших крамницях „Сурмі" і „Арці", а також в Православній Кредитівці".

За Голову Управи УАЖДО

А. Давиденко (секретар) — **О. Томашівська** (голова)

„Молімся..."

(Закінчення зі стор. 1)

Роман Шептицький залюбки служив до Святої Літургії, навіть як студент університету. Листоноша у Кракові при одній нагоді звітував графині Софії: „Щодня вранці в п'ятій годині бачу його на Службі Божій, і аж душа радується, коли бачу молоду... людину, що молиться". Як молодий студент, Роман просив священика відслужити Святу Літургію в намірені, щоб „у клясі закінчилися погані бесіди". Отець Заленський, який добре знав душу студента Романа, заявив, що „для нього немає нещастя, крім гріха", а таке наставлення душі родить святих, за словами Св. Письма: „Бога бійся і заповідей його пильнуй, бо в цьому вся людина" (Прип. 12,13).

Слуги Божі залюбки пристають з Богом на молитві, в молитві вони знаходять насолоду, в молитві вони черпають силу перемагати всі моральні небезпеки та здібність поступати на дорозі досконалости. Молитва була улюбленим заняттям Слуги Божого Андрея. „Я сильно переконаний, що якщо не піду за голосом Божим, який кличе мене все більше і більше виразно до монастиря, я прогайную моє життя і занепокою ваше. Я знаю, що ніколи не знайду щастя десь інде", писав він до своїх рідних. Прислухуючись до Христового поклику „іди за мною" (Ів. 1,43), цей син заможних батьків, доктор права, людина феноменальних здібностей, перед котрою усміхалася життєва кар'єра, покидає все і в 1888-му році вступає до новоціяту Отців Василіян в Добромилі. З апостолом Павлом він повторяв слова: „Я вважаю все за втрату ради далеко вищого пізнання Христа Ісуса, Господа мого, ради якого я все втратив і вважаю все за сміття, аби лише Христа придбати" (Фп. 3,7-8), бо „для мене життя — Христос" (Фп. 1,21).

Недовго насолоджувався ієромонах Андрей монастирським спокоєм, бо в 1899-му році Боже Провидіння покликало його на єпископський престіл станиславівської епархії, а два роки пізніше він став Архиєпископом і Митрополитом Львова.

„Я — добрий пастир. Добрий пастир життя своє за овець покладе", — каже Христос Спаситель (Ів. 10,11). Митрополит Андрей вірно наслідував Небесного Пастиря Христа, віддаючи своє життя всеціло повіреним душам. „Церкву нашу і святий наш обряд я полюбив цілим серцем і справі Божій посвятив я ціле життя... Цілим серцем бажаю бути для вас добрим пастирем... Не знаю іншої любови, не знаю іншої цілі, не знаю іншої праці, не знаю іншого свого добра, як лиш хвалу Бога на небі, а на землі ваше добро", — писав Кир Андрей у своєму першому посланні до вірних і саме ці слова його віддзеркалюють його щиру дбайливість про добро безсмертних людських душ.

„Наймит, який не пастир і якому вівці не належать, бачить вовка, що надходить, і кидає вівці та біжить геть (Ів. 10,12), Слуга Божий Андрей не залишав своїх овець в 1914 році, коли російські війська занимали Західню Україну, хоч знав, що йому грозить небезпека. Його ув'язнили і два роки з половиною провів він на засланні, жертвуючи всі невигоди за Українську Церкву і за Батьківщину, кажучи: „Не півтретя року запроторення і тюрми, але ціле життя просидів би радо в тюрмі, щоб тільки побачити свій народ свобідним". Митрополит Андрей залишився також у Львові в 1939-му році, коли російські окупаційні війська вдруге зайняли Галичину. Щобільше, він у своїй палкій любові бажав умерти, хотів стати мучеником за Церкву і за свій нарід, як це вже читаємо в листі до Папи Венедикта ХУ в 1916-му році, і в іншому письмі до Папи Пія XII в 1939-му році, де він дослівно пише: „Я ще раз долучую прохання, яке я предложив Святішому Отцеві. Я просив і далі прошу, щоб Його Святість... зволила своїм апостольським і батьківським благословенням мене назначити і делеґувати на смерть за віру і єдність Церкви... Через мою смерть Церква не тільки нічого не втратить, а навпаки, вона тим ще зискає. Бо конечним є, щоб хтось став жертвою цієї інвазії. Як пастир цього бідного народу, який так страшно терпить, чи ж не маю певного права вмерти за його спасіння?"

Так, Митрополит Андрей Шептицький — це угодник Божий, він здобув собі нерукотворний пам'ятник у серцях нашого народу. Його життя жертви, покути, молитви, замилування до Святих Тайн, його терпеливість і прощення ворогам, його опіка над молоддю, його глибокі богословські письма створили чудову авреолю, яка окружає сьогодні його надземську постать. Папа Пій XII на пам'ятній авдієнції української громади в Римі сказав про покійного Митрополита Андрея між іншим такі слова: „Його ім'я останеться назавжди благословенним у Христовій Церкві, що збереже згадку про його жертвенну працю для спасіння душ і його подвійну відвагу в обороні свого народу". Папа Іван XXIII перед відкриттям беатифікаційного процесу заявив: „Митрополит Андрей — це велика людина. Я його дуже високо цінив... Дав би Господь, щоб через його заступництво ділялись чуда та щоб він скоро став святим." Бажанням Української Католицької Церкви й Українського народу є: проголошення Слуги Божого Андрея святим Вселенської Церкви!"

В небі є множество святих „від усякого народу і племен, і язиків" (Од. 7,9), але з того непроглядного числа мешканців небесного Єрусалиму Боже Провидіння вибрало мале число праведників, які авторитетом Христової Церкви стали проголошені святими на землі, до них вірні засилають свої моління і їх Церква ставить нам перед очі як приклад до наслідування. Поки угодник Божий стане проголошений святим на землі, Христова Церква прослідкує його життя, його письма (якщо такі він залишив), переслухує численних свідків про його праведність. Такий процес триває не раз дуже довгі роки. Беатифікаційний процес Слуги Божого Андрея почався у 1958-му році. Він дещо ускладнений цим, що не маємо ми доступу до митрополичого архіву у Львові, до його мощів, та годі було переслухати численних свідків про його праведне життя.

Тому ми звертаємося до всіх вірних з гарячим проханням у цю сорокову річницю його блаженної смерти, збільшити молитви за прославу Слуги Божого Андрея. В кожній епархії, в кожній парафії, в кожній громаді належить щодня служити Молебні, Акафісти, Святі Літургії у цьому намірені. Хай в кожній українській хаті члени родини спільно моляться, нехай це буде наша всенаціональна молитва. Ми кладемо на серце кожного українця і українки цю важливу справу. Благаймо Бога, щоб в 1988 році, тобто в Тисячолітній Ювілей хрищення України Митрополит Андрей Шептицький став проголошений блаженним. Це було велике передсмертне бажання його Наслідника Блаженнішого Йосифа, що мріяв діждати тієї хвилини прослави свого світлої пам'яті Попередника, волею якого державкерму нашої Церкви навіть у кайданах 40 років цього сторіччя. Маємо і в цій святій справі сповнити волю Великого нашого Ісповідника. Проголошення Слуги Божого Андрея Блаженним Вселенської Церкви в 1988 році буде найкращим дарунком Християнської України першого 1000-ліття для її нащадків і її майбутности.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і причастя Святого Духа нехай буде з усіма вами!

Дамо в Римі
при храмі Жировицької Богоматері
і свв. мучеників Сергія і Вакха
у празник Покрова Пресвятої Богородиці
1.14 жовтня 1984 р. Б.

† **Мирослав Іван**
і ієрархія Помісної
Української Католицької Церкви

КУБИНСЬКИЙ ДИКТАТОР Фідель Кастро, відкриваючи конференцію лідерів комуністичних держав в Гавані заявив, що З'єднані Стейти Америки „хочуть змести з лиця Землі соціялізм". При тому він підкреслив, що комуністичні лідери повинні бути чуйними, бо світ знайшовся на краю „великої небезпеки і загрози війни, що її намагаються розпалити капіталістичні держави на чолі з ЗСА". Це перший раз голови комуністичних урядів, які входять до економічної спільноти Комекон, контрольованої Москвою, відбувають свої наради поза Европою. Войовничий Кастро навіть пробував застрашувати ЗСА своєю готовістю боронити всякими засобами Кубу, кажучи, що „Америка заплатить велику ціну, якщо відважиться атакувати нашу країну". Москві, очевидно, дуже залежить на вдержанні комуністичного причілка в Центральній Америці і тому вона забезпечує Кубу всякою зброєю та іншими товарами.

В СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

ІВАНА ОЛЕНСЬКОГО

На Український Музей зложили:

Марія Оленська 400 дол.
Проф. Володимир і Аркадія Оленська Петришини 400 дол.
Мирон і Ольга Гнатейки 100 дол.
По 50 дол.: Богдан і Анна Бойчуки, проф. Іван і д-р Наталія Коропецькі, Ярослав і Віра Криштальські, д-р Богдан і Марта Цимбал'сті.
Д-р Іларіон і Рома Чолгани 35 дол.
По 25 дол. Зенон і Оксана Бабюки, проф. Тарас і Ольга Гунчаки, Юрій і Валентина Кузьмичі, Олександер і Іванна Нички, Осип і Ярослава Гапії, проф. Олег і Ірена Федишини, проф. Іван і Марія Фізери.
По 20 дол.: Василь і Марія Петришини, Сильвестер і Анна Петруняки, Зено і Віра Салевичі.
Михайло і Анастазія Бойцуни 10 дол.

Усім жертводавцям щире спасибі.

Адміністрація Українського Музею

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ та БРАТА
священика і артиста маляра

сл.п. ПРОТОПРЕСВІТЕРА о. МИКОЛИ АНТОХІЯ

буде відслужена

ПАНАХИДА

в неділю 11 листопада 1984 р.

після Служби Божої

в церкві св. Михаїла в Міннеаполіс, Міннесота

У глибокому смутку про молитви за спокій душі Покійного просять:
дружина - Ольга
доня - Дарія з мужем д-ром А. Писний
внуки:
Богдан, Наталка, Соня
брат - проф. др. Осип
та ближча і дальша родина в ЗСА, Україні і Румунії

У ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. СТЕПАНА ОЛЕКСЮКА
та

У ДЕВ'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. БЕРНАДЕТИ ТКАЧУК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ
у Філядельфії, Мелроз Парк
в НЕДІЛЮ, 4-го листопада 1984 р. о год. 10 30 рано.

Про молитви за спокій Їх душ просять:

дружина ПАРАСКЕВІЯ і муж ДМИТРО

Як нев'янучий вінець на Їхні могили складаємо:

200.00 дол. на Українсько Освітньо-Культурний Центр 100.00 дол. на нових еміґрантів з Польщі, 100.00 дол. на Фонд М. Грушевського при Українському Історичному Т-ві, 100.00 дол. на Оборону Національних і Людських Прав в Україні.

П. ОЛЕКСЮК, Д. ТКАЧУК

Зі жалем і смутком повідомляємо усіх наших Знайомих, що дня 29-го жовтня 1984 року відійшов у Вічність мій Найдорожчий Муж, наш Тато і Дідусь

бл. п.
АЛЕКСАНДЕР МАРЧУК

народжений 15-го лютого 1915 р. на Буковині, належав до Буковинського Куреня і ОУН.

ПАНАХИДА — в середу, 31-го жовтня 1984 р. о год. 7-ій **веч. в похоронному заведенні** Thos M. Quin & Sons, Flushing, N.Y.

ПОХОРОН — відбудеться в четвер, 1-го листопада 1984 року о год. 9:30 рано. Тіло буде перевезене до Церкви-Пам'ятника в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. і спочине на Українському Православному цвинтарі св. Андрія.

Горем прибиті:

дружина — АНТОНІНА
дочка — НАТАЛЯ з мужем ГАРВІ і внуками КІРОЮ і МАТВІЙЧИКОМ
дочка — ТАМАРА

УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТА ЙОНКЕРСУ ПІД СПОНЗОРСТВОМ УККА
запрошують Українське Громадянство Йонкерсу й околиць на

СВЯТКОВУ АКАДЕМІЮ „ВІД КОНОТОПУ ДО УГВР"

в неділю, 4-го листопада 1984 р., о год. 4-ій по полудні
у власному домі СУМА при 301 Палісайд Авеню

У ПРОГРАМІ:

Апель молодечих організацій і ветеранів
Святкова доповідь .... старшина УПА ЛЕВ ФУТАЛА
Оперний бас .... СТЕФАН ШКАФАРОВСЬКИЙ
Спів .... СЕКСТЕТ СУМА
Мистецька рецитація .... ОЛЯ ШКАФАРОВСЬКА-РУДИК
Деклямація .... МОЛОДЬ СУМА

Діловий Комітет

ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ СЦЕНИ (ОМУС)

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ
артистки українських театрів

ЛЮДМИЛИ АНТОНІВНИ СЕРДЮК з ТАРҐОНІ

яка відійшла у Вічність 13-го липня 1984 р.

цією дорогою складає щиру подяку усім тим жертводавцям, які зложили на „Нев'янучий Вінок" грошеві датки на допомоговий „Фонд Актора" ОМУС:

по 50.00 дол. - Юрій Левицький.
по 32.50 канад. дол. - Марія і Михайло Соханівські.
по 25.00 дол. - Єлисавета і Володимир Чепілі, Віра і Євген Левицькі, Дарія Кузик, Марія і Микола Кавки, Ольга і Іван Федчишини, Юлія і Володимир Шашаровські.
по 20.00 дол. - Олена Бенцаль-Карпяк, Роман Кузик, Марія і Юліян Сухарі, Федір Луцишин, Володимира і Микола Кавки, М. і І. Новаківські, Микола Кульчицький, Юлія і Омелян Урбанські.
по 10.00 дол. - Володимир Вараарів, Софія і Іван Головки Люба Мриглоцька, Романа Мицик, Іван Фот, Стефанія і Євген Ґец, Галина і Іван Костюки, Володимир Коропей, М. і А. Бойцуни, Ярослав Рудакевич, Клавдія і Іван Гоші.
по 5.00 дол. - Іванна Кононів, Василина Микитик, О. Конко.
по 2.00 дол. - І. Сказеник.

Управа ОМУС

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ

із сумом повідомляє, у Мюнхені (Німеччина) після тривалої недуги

у ніч із 26 на 27-го жовтня ц. р. помер член ЦК УРДП

Д-р БОРИС ЛЕВИЦЬКИЙ

професор УВУ, визначний науковець — совєтознавець, праці якого про Совєтський Союз і долю в ньому України опубліковано багатьма мовами.. Покійний був одним із тих, що відіграв видатну ролю в ідеологічному започаткуванні української революційної демократії. Тісно співпрацюючи в повоєнні роки з Іваном Багряним, він спричинився до створення ідеологічних підвалин УРДП.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ЦК УРДП

Чужинці вивчають ролю українців в плюралізмі Америки

Д-р В. Душник (сидить посередині) з групою чужинецьких науковців, професорів і журналістів.

Ню Йорк.—20 вересня ц. р. група чужинецьких вчених, професорів і журналістів на рекомендацію „ЮС-Ай-Ей" („Юнайтед Стейтс Інформейшен Ейдженсі") у Вашінґтоні, відвідали приміщення УККА і Українського Музею в Ню Йорку.

Д-р Володимир Душник, редактор „Українського Квартальника" в довшій лекції подав загальні інформації про українців в Америці, їх многогранні надбання та згадав причини їхньої еміграції з України.

Після того були запити про різні аспекти українського життя в Америці.

Між гими закордонними відвідувачами були: д-р Магмуд Абассі (Ізраїль); д-р Готом Арая (Тайленд); Ян Баккер і Генрік Ян Радстаке (Голляндія); Аллян Гарріс (Трінідад і Тобейґо); Муґурель Константін Ізареску (Румунія); Ліяо Лунґ-Лі (Тайван), Дейвід Нґ Матеру (Кенія); Нора Овен (Ірляндія), і Джанера Тобес (Філіппіни).

Провідниками і перекладчиками були Ґреґори Баратзіні і Розалі Картерл з Американської Інформаційної Аґенції у Вашінґтоні.

На лекції були присутні теж ред. Ярослав Гайвас, екзекутивний директор УККА Стефанія Букшована, член офісового складу УККА.

Після того Люба Волинець запросила групу на оглядини Українського Музею.

БЛИЗЬКО 60 ВИСОКИХ СТАРШИН філіппінської армії, між ними головнокомандувачі морської і повітряної фльоти й інших військових з'єднань повністю підтримали свого шефа генерального штабу ген. Фабіяна С. Вера, якого спеціяльна комісія, покликана президентом Фердінандом Маркосом, визнала винним у вбивстві лідера опозиції Беніньо Акіно. Старшини висловили свою думку на сторінках преси і заявили, що Ф. Вер не був замішаний у вбивство і ніколи не схвалював такої форми боротьби з політичними противниками. Очевидно, між високими старшинами в тій справі немає абсолютної єдности. Цієї заяви 60-ох старшин не підписав, наприклад, теперішній, виконуючий обов'язки шефа генерального штабу ген. Фідель В. Рамос.

СВЯТОЮРСЬКА...

(Закінчення зі стор. 2)

народу, у святі „Українська Молодь Христові". Незабутні дні 6-7-го травня, 1933 року, ще й досі викликають сльози радости в кожного, хто був свідком Твоєї появи. Ти Владико благословив, зодягнений в білі архиєрейські ризи. Незатерте враження, щастя, що очі бачили Тебе святим вже тоді, ще живим на землі. Незатерте враження, що до смерти залишиться в пам'яті.

Слава Тобі, наш великий Праведнику — Слуго Божий!- Шумить вітер, повіває верхами струнких копул, що золотими хрестами сягають понад хмари, і оспівує життя великого Праведника, що лежить під серцем храму св. Юра і чекає воскресіння народу, якого не покинув, не зрадив. Служив вірно і достойно ідеї — княжні свого серця і душі — Україні.

— Слухайте, слухайте, — співає вітер. Це пісня Його великого серця. Пісня батьківської любови всім і вам-розсіяним по світу, роз'єднаним ворогами, роз'єднаним Церквами, невірним ідеям , що в своїх загумінках роз'ятрують рани однієї Матері вашої. Це після Його тернистої дороги. Це плач над недолею вашою. Самі себе угроблюєте, а ворог страшний затирає руки. Брати ваші по тюрмах догнивають, а в матірніх сльозах втопити б можна всіх наїздників України.

Це і вам співає Він. Вам, що доля була ласкавіша для вас, що вирвала вас із ворожих рук. Ваш князь, великий святець із своїм наслідником Йосифом шлють вам свої благання. — „Єднайтеся, кріпіться! Ваші крижалі не пропадуть марно. Ніщо не пропадає у величному законі Отця Небесного. Терпіння — увінчує радість. Розбрат, гріх — приносять свої плоди. Гіркі, пекельні. Всі ви Його діти, у всіх кінцях України. Для вас Він віджив своє життя, в бажанні об'єднати вас в любові до свого народу і в одній Церкві, бо тільки одна Церква Господня — Церква Христова.

Надходить час великий. Час Господньої розплати і суду. Ми всі тут разом. Нас тисячі! У стіп престола Царя Небесного, у сяйві Христа і Пречистої Його Матері вимолюємо вам і вашим дітям кращу долю. А Божі млини, мелять поволі... — Шумить, співає листопадовий вітер сумну пісню і благання героїв наших з того світу. І може ще довго співатиме і повчатиме нащадків наших, щоб знали і не забували українських листопадових днів.

Летять -гуляють грайливими метеликами осінні листки і тихенько сідають і золотять свіжим золотом старі копули і криші Святоюрського замку, Князя Української Церкви — Великого Андрея...

ОРИҐІНАЛЬНА...

(Закінчення зі стор. 2)

хори—дівчат і хлопців). Від В. Овчаренка дістав Оранський менші й більші твори, між якими найбільш визначні були: опера „Пан Коцький"-Лисенка в оркестрації Овчаренка і найбільший його оріґінальний для УМІ, широко нам відома опера „Лис Микита", в 5-ти діях, яку слухали й подивляли 10,000 глядачів у Філядельфії, Ню Йорку, Піттсбурґу й Чикаґо. Як нам відомо, створив він теж смичковий квартет для нашого скрипаля й педагога бл. п. В. Цісика і щось із сольових речей для Наталії Андрусів.

А тепер ще дещо про Юрія Оранського, автора згаданої доповіді, невтомного працівника в галузі педагогії і диригентури. Він досить відомий нашому загалові (найбільше з преси), бож цілих 20 років очолював місцевий УМІ, у рамках якого, при більшій фреквенції учнів, особливо у початкових роках по нашому сюди приїзді, давав самостійні концерти, на вищому навіть рівні, опери, якими сам диригував, бож його головний консерваторіяльний предмет-це диригентура, а після студій працював при різних наших театрах як диригент. Він добрий промовець і викладач, тому й започатковані ним монографії п. н. „Альбом на екрані", як своєрідні, є дуже цікаві й корисні. Як експерт, диригент, і педагог брав участь як один із викладачів на диригентських курсах у Канаді. Пише на теми музичні й говорить при важливіших нагодах; тепер дає приватні лекції, бо від трьох років УМІ перейшов під заряд Анастазії Жилавої, що сама як скрипаль, учить у клясі скрипки й провадить скрипковим ансамблем. Не легко приходиться її вести цю благородну виховну інституцію в теперішніх обставинах, коли число учнів, з різних відомих нам причин зменшилось не тільки тут, але й по інших наших осередках. Вона старається всіми своїми силами, очевидно, при допомозі її співпрацівників та батьків патріотів, вдержати те, що залишилось із колишніх кращих часів і хоч тепер не так вже легко, але іде далі по втертому уже шляху, вдержуючи кляси інструментів і співу й уряджуючи імпрези не тільки чисто шкільні, але й такі як ця, про яку тут мова. Муситься дати признання А. Жилавій, що йдучи слідом свого попередника Ю. Оранського, вміло й з енергією вив'язується із свого завдання, щоб молоді дати якнайбільше культурно-музичного і національного виховання й щоб слава цього Інституту не пропала.

Для доповнення цілости треба ще згадати, що А. Жилава ще перед доповіддю проф. Ю. Оранського привітала досить численних (як на таку імпрезу) присутніх, представила їх заслуженого в вихованні молоді згаданого прелеґента, а після закінчення слова запросила на каву і солодким, закликаючи до виміни думок і вражень із цієї знаменної імпрези.

В Асторії відзначили 25-ліття смерти С. Бандери

Заходами трьох організацій Українського Визвольного Фронту—ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ і СУМА, в Асторії Н. Й., відзначено в неділю, 21-го жовтня ц. р., 25 річницю з дня смерти від скритовбивчої руки підісланого Москвою аґента Богдана Сташинського Степана Бандери, голови Проводу ОУН, леґендарного провідника-революціонера.

Відзначення розпочалися в церкві Чесного Хреста Панахидою, у якій взяли зорганізовану участь з прапорами численні організації. Присутні на Панахиді вірні самоїлкою, якось по інакшому врочисто проспівали „Вічная пам'ять" тому, який упав на стійці 25 років тому на сходах до свого помешкання в Мюнхені, Західня Німеччина, від впорскнення в його обличчя отруї ціянкалію із сконструйованої в лябораторіях КҐБ спеціяльної пістолі, що нею скритовбивця Сташинський вбив перед тим д-ра Лева Ребета, а також численних інших діячів антикомуністів та провідних діячів антикомуністичного і антиімперіялістичного рухів у Східній Европі.

О год. 12:30 по полудні в залі Дому СУМА відбулись жалобні сходини, на які прибуло велике число українців. Сходини відкрив голова Осередку СУМА ім. Михайла Сороки Петро Бурик і, сказавши кілька слів про С. Бандеру, зокрема його працю, терпіння і смерть, попросив присутніх вшанувати його пам'ять хвилиною мовчанки. Він опісля керував програмою.

Головну доповідь на сходинах виголосив Корнель Василик з Ню Йорку, культурно-освітній референт в КУ СУМА. У своїй змістовній і вичерпній доповіді він вказав на те, ким був С. Бандера для українського народу і насвітлив добу, в якій діяла спочатку УВО, а опісля ОУН. В народі він залишиться на всі віки, як герой-символ, слідами якого йтимуть покоління,—заявив прелеґент. Він докладно з'ясував також передісторію активної революційної боротьби, починаючи від Переяславської угоди і програного бою під Полтавою шведського короля Карла XII і його союзника гетьмана Івана Мазепи проти військ російського царя Петра I.

За кулісами прозвучав Декалог українського націоналіста, що його проказав Василь Наум. Сумівці держали стійку біля уквітчаного портрета С. Бандери. Молоді сумівці — Теодор Боднар і Віра Вітюк—виголосили декламації: „Степанові Бандері" Леоніда Полтави і „Смолоскип" Івана Овечка, а жінки з ОЖ ОЧСУ, Стефанія Наум і Стефанія Рудик, продеклямували вірш „Безсмертному" невідомої авторки, яка підписалася „Жінка з-над Дніпра", і „Незламному борцеві за волю України" Лідії Олексюк, а Іван Вітюк продеклямував вірш „На смерть Бандери" Миколи Вереса.

Жалобні сходини закінчились відспіванням українського національного гимну.

Після формальної частини на залю увійшов кандидат на пост конгресмена з повіту Квінсу Серпнін Малтізі, республіканець, великий прихильник політики президента Роналда Реґена, якого представив присутнім інж. Михайло Шпонтак, голова Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Метрополітального Ню Йорку. Кандидат Малтізі знайомий з українською проблематикою і обіцяв, якщо він виграє у виборах, допомогти українцям й інших етнічним групам розв'язувати їхні нелегкі проблеми.

Н. Н.

Активність 106-го Відділу СУА

На протязі минулих п'яти місяців члени 106-го Відділу СУА в Гартфорді присвятили багато часу, відвідали багато схосин і зорганізували три вдалі імпрези.

12-го і 13-го травня ц. р. відбулася мистецька виставка дереворитів і олій мистця Гніздовського. Глядачі, а їх було понад 275 осіб, мали нагоду оглянути виставку, побачити фільм „Sheep in the Wood", в якому показано творчий процес мистця, та зустрітись і поговорити з ним. Цю успішну імпрезу з великим ентузіязмом зорганізувала Лана Бабій з комітетом в складі: В. Чудовська, В. Ціропалович, В. Баксер, голова 106-го Відділу, Н. Гафткович, Г. Балабан, Н. Рудько, Г. Дуда і А. Покора.

Щоб заохотити українських жінок околиці Гартфорду вступити до 106-го Відділу, він влаштував Чайний Вечір 8-го вересня ц. р. в домі Галі Балабан. На цьому товариському вечорі члени Відділу мали нагоду поговорити поміж собою на всілякі цікаві теми, пожартувати і познайомити зацікавлених жінок з пляном праці Відділу на 1984-85 рік. Цей веселий вечір підготовили господині Відділу Г. Балабан і Л. Бабій з кулінарною співпрацею всіх членкинь Відділу.

30-го вересня ц. р. відбувся показ модерної ноші. За перекускою з вином глядачі мали нагоду побачити наймодернішу моду , яку моделювали члени 106-го Відділу. Любомира Кінах і Наталка Рудько підготовили коментар українською і англійською мовами. Ввесь дохід з цього вечора був призначений на фонд школи українознавства при парафії св. Михаїла. Н. Рудько професійно і вміло зорганізувала цей показ з допомогою комітету в складі: І. Сивенька, М. Швець, Л. Бабій, О. Оприско, Г. Балабан, Г. Воскобійник, Л. Хмелівська і А. Покора.

Всі члени 106-го Відділу СУА в Гартфорді і на майбутнє плянують виставки, різдвяний базар і маскараду для дітей і беруть активну участь в громаді Гартфорду.

А. П.

Звіт ФКУ в Дітройті

На початку вересня ц. р. громадяни Дітройту, Воррену і Гемтремку уважно вислухали доповідь д-ра Романа Процика, члена Головної Екзекутиви Фонду Катедр Українознавства (ФКУ), про Гарвардські дослідження голоду 1933 року, про міжнародний науковий квартальник „Гарвардські українські студії" і також про пляни відзначення 1000-ліття християнства в Україні. Ці теми доповідач пов'язав ґаслом „проблема довір'я до української науки". Він у деталях вказав на низку перешкод, які треба поборювати, щоб увести українську науку в академічні кола західнього світу і на те, які пороблено заходи чинниками Українського Гарварду, щоб збільшити довір'я неукраїнського інтелектуального довкілля до української науки.

Він підкреслив позитивну ролю в дослідах голоду неукраїнця, д-ра Дж. Мейса, котрий здобув сьогодні неабиякий успіх в міжнародних колах як експерт-дослідник голоду, мартирології українського народу. Взагалі, зацікавлення інформаціями про Великий голод і також про історію УССР в 20-30-их роках зростає. Чисельні звернення чужинців до УНІГУ за поміччю порадами в своїх дослідах на ці теми і їм суміжні теми є добрим прикладом цього. Тому створено новий фонд в Гарварді для позиції сталого дослідника сучасної історії України в УНІГУ.

Крім згадки про пожвавлення загального зацікавлення на Заході трагедією голоду 1933 року, яке зміцнить поява книжки проф. Конквеста, доповідач подав теж відомості про американське видавництво В. В. Нортон, яке погодилось видати під своєю фірмою книжку спогадів очевидця голоду Мирона Долота. Ця книжка буде, мабуть, першою, що буде опублікована західнім видавництвом виключно на тему голоду, і напевно таке видання зуміє звернути увагу неукраїнського читача на жахливий злочин Москви супроти українського народу. Апелювалось до української громади, щоб замовляти цю книжку в американських книгарнях, як тільки вона появиться весною 1985 року.

Доповідач покликався на успіх міжнародного квартальника „Гарвардські українські студії" (ГУС) як ще один підхід для здобуття довір'я до українських наукових досліджень в світі. Наприклад, до журналу дописує багато відомих науковців, неукраїнського походження, а майже половина редакторського складу журнала—це видатні вчені, чужинці, їхня співучасть привертає увагу багатьох інших дослідників на цей журнал української вільної науки. Доповідач подав відомості про спеціяльний випуск журнала, присвяченого 350-літтю Києво-Могилянської Академії, подія, яка через настирливі заходи московських вчених поволі входить в схему історії російської культури, а не української. Немає сумніву, що з появою цього числа журнала не так легко буде москалям приписувати собі спадщину Києво-Могилянської Академії.

Вкінці д-р Р. Процик поставив запит, чи можна буде щось із здобутого досвіду з цих спроб здобуття довір'я до української науки застосувати до підготовки недалекого вже ювілею 1000-ліття християнства в Україні; ювілей, який Москва вже галасливо і настирливо трактує як свій, російський. Продискутовано кілька плянів УНІГУ, які спрямовані на те, щоб правда про Україну дійшла до свідомости західнього інтеліґента, як і на те, щоб оборонити українську спадщину перед загарбницьким наступом Росії.

Слухачі мали нагоду ставити запити, оглянути нові видання УНІГУ та при чаю з солодким печивом дружньо й щиро обмінятись думками.

Цю зустріч зорганізували місцеві представники ФКУ, в тому з ГЕ ФКУ Ольга Дужа і Ярослав Ромах. Вступне слово виголосив ред. Михайло Бажанський.

ФКУ

РАДІОПРОГРАМА У ДІТРОЙТІ ЗМІНИЛА ЧАС

Дітройт. — Керівник радіопрограми „Гомін України" Кирило Цепенда інформує, що згадана радіопрограма змінила час передавання з вечора на день і тепер, від 29-го жовтня ц.р., передає свої програми кожного понеділка від год. 2-ої до 3-ї по полудні. Як відомо, згадана радіопрограма служить інформаціями і якісним підбором пісень і музики на протязі 11-ох років. Технічно радіопередавання піс час дня є набагато кориснішими, їх краще чути. Спонзорами радіопрограми „Гомін України" є українські підприємці, а останньо також Український Народний Союз.

НЕ ТА ГОДИНА

У вістці п. з. „А. Бриттан диригуватиме оркестрою в Ню Йорку" („Свобода" ч. 208 з вівторка, 30-го жовтня ц.р.) подана неправильна година концерту. Концерт почнеться о год. 8-ій вечора у п'ятницю, 2-го листопада. — Ред.